JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

Ao. 1859. Woensdag, 28 December, No. 104.

HOOFD-BUREAU: Te Batavia bij H. M. VAN DORP; te **Samarang** bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te **Soerabaija** bij LE ROY & Co., te **Pasoeroean** bij WEDERMANS & Co., te **Cheribon** bij BLOK & RUZETTE, te **Tagal** bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT, te **Soerakarta** bij VELTMAN & Co., te **Madioen** bij G. A. HOGENRAAD, te **Padang** bij H. R. VAN WIJK, Rzn., voor de Buitenbezittingen bij de Agenten der Stoomschepen van den Heer W. CORES DE VRIES en voor **Nederland** bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te ***Amsterdam.***

Prijs per half jaar voor *Batavia*	*f*	12,50.
„ „ „ „ „ *Java*	„	15,—.
„ „ „ „ „ *Buitenbezittingen*	„	17,50.
„ „ „ „ „ *Nederland*	„	22,50.

De betaling geschiedt vooruit. — Brieven ***franco.***

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der **Advertentiën** is **50** cents voor de Vijf woorden
Bij eerste of meerdere herhaling **25** „ „ „ „ „
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behooren een

BIJVOEGSEL.

BEKENDMAKING.

Ingevolge bekomen last wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleenen op Maandag den 9den Januarij 1860, des morgens te negen uren, aan het gouvernements hôtel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie, onder duidelijke bekendstelling van namen en titels, te rigten aan den ADJUDANT VAN DIENST.

BUITENZORG, den 26sten December 1859.

De Majoor Adjudant,
R. F. DE SEIJFF.

EXTRACTEN *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BUITENZORG, *den* 25*sten December* 1859, (No. 7.)
(*Staatsblad no.* 110.)

Gelezen, enz.
Den Raad van *Nederlandsch-Indie* gehoord;
Is goedgevonden en verstaan:
Er in toe te stemmen, dat tot het afdoen der zaken, bedoeld bij art. 108 van het reglement op de regtelijke organisatie en het beleid der justitie in *Nederlandsch-Indie*, door den resident van *Soerabaija* mede te *Madjokerto* zittingen gehouden worden.
Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

BUITENZORG, *den* 24*sten December* 1859. (No. 8)

Overwegende, enz.
Is goedgevonden en verstaan:
Eerstelijk, enz.
Ten Tweede: Te bepalen, dat voortaan, in navolging van hetgeen ter zake in *Nederland* gebruikelijk is, de voorwaarden en bestekken van uitbestedingen enz. bij de deswege in de Javasche courant te plaatsen aankondigingen niet meer zullen worden opgenomen, doch door de betrokkene autoriteiten ter inzage van belanghebbenden zullen worden gelegd op zoodanige plaatsen als daartoe geschikt bevonden worden, en welke in de aankondigingen moeten worden bekend gemaakt.
Ten Derde: enz.
Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van den 17den Augustus 1859 La. A, no. 9, is aan den heer Z. A. Eeckhout, laatstelijk notaris te Soerabaija, thans met verlof in Nederland, verleend eene verlofsverlenging voor den tijd van één jaar, buiten bezwaar van den lande.

Civiel Departement.

Benoemd:

Tot adsistent-resident van Lebak (residentie Bantam), de adsistent-resident van Panaroekan (residentie Bezoeki) J. J. W. Boers.
Tot adsistent-resident van Panaroekan (residentie Bezoeki), de benoemde adsistent-resident van Lebak (residentie Bantam) J. H. van der Crab.
Tot secretaris der residentie Soerabaija, de eerste kommies bij de directie van financien Chs. Tromp.
Tot griffier bij de regtbank van omgang in de derde afdeeling op Java, de griffier bij den landraad te Samarang Mr. H. N. Grobbee.
Tot kommies tevens griffier bij den landraad te Billiton, de tijdelijk buitengewone klerk bij de algemeene rekenkamer A. A. Demelinne.
Tot fungerend secretaris bij de regtbank van burgerlijke en lijfstraffelijke zaken te Palembang en auditeur militair aldaar, de advokaat der eerste klasse Mr. P. C. Maas Geesteranus, laatst waarnemend griffier bij den buitengewonen omgaanden regter in de vierde afdeeling op Java.

Schutterijen, enz.

BIJ DE BATAVIASCHE SCHUTTERIJ.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, wegens vertrek, de tweede luitenant D. W. Schiff.
Op zijn verzoek, eervol, de tweede luitenant W. H. Herklots.

Benoemd:

Tot eersten luitenant, de eervol ontslagen eerste luitenant bij dezelfde schutterij C. F. W. Wiggers van Kerchem.
Tot tweede luitenants, de schutters mr. Th. Schuurman, J. Hz., W. J. van den Broek, mr. C. W. H. van Schelle, mr. A. W. F. de Jong en C. Vriesendorp.

Militair Departement.

Ingetrokken:

Op zijn verzoek, het aan den officier van gezondheid der derde klasse, A. Schultz, verleend tweejarig verlof naar Nederland.

Bevorderd:

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

Tot dirigerenden officier van gezondheid der eerste klasse, de dirigerende officier van gezondheid der tweede klasse A. E. Waszklewiez.
Tot officier van gezondheid der tweede klasse, de officier van gezondheid der derde klasse J. A. James.

ADVERTENTIEN.

Landmail van Januarij.

De ondergeteekende herinnert bij deze belanghebbenden dat, de eerste mail-stoomer in Januarij den 9den zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Zondag den 8sten Januarij aanstaande:

a. des avonds te 8 uren, voor Europa, Britsch-Indie, China, enz., enz.
b. des middags ten 1 ure, die voor [illegible], Billiton, en Riouw.

De directeur van financien brengt bij deze ter kennis van belanghebbenden, dat gedurende de maand Januarij 1860 bij de lands kassen te Batavia, Samarang en Soerabaija ingewisseld kunnen worden de op den 1sten dier maand verschenen coupons van de door het Nederlands-Indisch gouvernement uitgegeven $4\frac{1}{2}$ pCt. obligatien, en dat na verloop van den hiervoren gestelden termijn geene inwisseling van bedoelde coupons zonder speciale autorisatie zal mogen geschieden.

De resident van Rembang maakt bekend, dat het logement te Toeban, bij gemis van een logementhouder, tijdelijk gesloten zal zijn en roept allen op, die genegen mogten zijn logementhouder en opziener der posterijen te Toeban te zijn, waaraan een traktement van *f* 50 's maands is verbonden, zich, met overlegging van bewijzen van goed gedrag, tot hem te wenden, met behoorlijk gefrankeerde stukken.

VENDUTIEN.

Op Woensdag en Donderdag, den 28 en 29 December, voor het woonhuis van den weledel. heer M. S. Taylor, op Tana-Abang, door Abeelen, Dennison & Co.
Op Donderdag, den 29 December, voor het commissiehuis van John Pryce & Co.
Op Vrijdag, den 30 December, voor de pakhuizen van de heeren Pandel en Stiehaus, door Cassalette & Co.
en
Voor het huis van Tambi Oesin, te Pakodjan, door J. Speet.
Op Zaturdag, den 31 December, voor een huis gelegen op Batoetoelis.

Oproeping van Crediteuren.

In de Javasche Courant van heden worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:
Door de agenten der Soerabaijasche Boedelkamer te Kediri, van wijlen den chinees Tan Kokli.
Door de Wees- en Boedelkamer te Makassar, van wijlen den chinees Lie Hoesoeng.
Door de Testamentaire Executrice te Samarang, van wijlen den heer John George Böck.
Door J. J. Granpre Moliere en F. Hekmeijer te Samarang, van wijlen J. N. Jorritsma, officier van gez. 3de klasse.
Door den Executeur te Soerabaija, van wijlen mevrouw Anna Carolina Josepha Baeckers van Netzen, weduwe Lambertus Sijthoff van Kervel.
Door de Executrice te Ngawi, van wijlen den 1sten luitenant der infanterie Ernst Lodewijk Koster.

Aangekomen Vreemdelingen

van den 24 tot en met den 27 December 1859.

HOTEL WILLEM II. Lesschen, van Onrust. — Gust, van Idem. — Bloemink, van Japan. — de Haan en Echtgenoot, van Onrust. — Goudswaard en Echtgenoot, van Idem.
JAVA HOTEL. van de Watering, van de Reede. — O. L. Larsson, van Singapore. — G. Nordenholz, uit het Hospitaal. — J. Wamsteker en Familie, van Buitenzorg. — C. Maarschalk, van Onrust. — A. Dekker, van Tagal.

Vertrekkende Personen.

A. Bouman. — C. L. Sablon. — J. L. van Zee en familie.

Advertentiën.

Getrouwd:

R. N. BÄR
met
C. A. A. VAN WELIJ.

SAMARANG, *den* 14 *December* 1859. (4048)

Bevallen van eene DOCHTER, *A. G. F. Harmsen, Bernard.*
AMBOINA, 6 *November* 1859. (4063)

Bevallen van eene DOCHTER, *C. A. J. Wittich, Angenent.*
BATAVIA 24 *December* 1859. (4030)

Bevallen van eenen ZOON, *J. W. Gevers, Lans.*
BATAVIA, 21 *December* 1859. (4016)

Op heden ontving ik de treurige tijding van het overlijden op den 18den October jl., van mijnen dierbaren vader, den Heer *David Rodenberg.*
BLORA, residentie *Rembang*
12 *December* 1859.
(4049) J. J. RODENBERG.

VENDUTIE

Donderdag, den 29sten December 1859,

voor het woonhuis van den WelEdelen Heer

M. S. TAYLOR,

te Tana-Abang, wegens vertrek,

van een fraaijen en zeer net onderhouden

INBOEDEL,

bestaande uit grootendeels

EUROPEESCHE MEUBELEN,

van Rozen- en Mahoniehout als:

een NIEUW AMEUBLMEENT van rood en wit Satijn, een dito van groen Marocco-Leder.

VOORTS:

Tafels, waaronder met marmeren bladen, Kasten, Spiegels en Schilderijen,

Waschtafels, meerendeels met marmerbladen,

Tafel-, Hang-Lampen, Muurlampen, en

KROONEN,

allen van nieuw model met Cristallen lustres,

Marmer en Allabaste Vazen,

groote en kinder **IJzer Ledikanten** en een **bijzonder groot** en **prachtig ma-** [illegible]

EEN GROOT MECANIQUE-ORGEL,

uit de beroemde fabriek van RILSEN te Parijs.

DIVERSE ANDERE ORGELS en MUZIEK-DOOZEN.

Een fraai en geheel nieuw **Billard**, van het beroemde huis van THURSTON, Londen, en compleet met toebehooren, waaronder eene groote **Draaflamp**, met de kisten ter verzending.

Partij Boeken.

EET- EN DESSERT-SERVIEZEN,

2 KISTEN MET STELLEN ZILVEREN PLEETWERK,

bestaande uit:

Lepels, Vorken, Messen, Azijnstellen,

enz. enz.

Cristal- en Pleetwerk, Twee groote Tapijten,

EENE PIANO,

van Erard.

Eene Fransche **Regulateur Klok,** enz., enz. en vele andere MEUBELEN te veel om te enumeren.

Op Dingsdag den 27sten December, van des morgens acht tot des namiddags een ure, te bezigtigen.

N.B. Geen bijgebragt goed kan aangenomen worden.

(4023) ABEELEN, DENNISON & Co.

Donderdag 29sten December 1859,

ten huize van den WelEdelen Heer,

M. S. TAYLOR,

zal mede worden verkocht:

Eenige stukken Engelsch

BILLARD LAKEN,

(Pas Ontvangen.)

(4080) ABEELEN, DENNISON EN Co.

Op de vendutie van 29 December 1859, zal worden verkocht:

eene partij Californische

HOUTWERKEN,

BESTAANDE UIT:

Balken en Planken.

(4085) JOHN PRYCE EN Co.

VENDUTIE

op Donderdag, den 29 December 1859,
voor het Commissiehuis van

JOHN PRYCE & Co.,
à 4 pCt. Vendusalaris,
van
276 Collies Europeesch

TOUWWERK

van 1 à 8 dm.. Lijnen en Garens.
EENE GROOTE PARTIJ

AARDEWERK,
alles min of meer beschadigd; verder van
305 zakken à 100 pd. puike
HAVER, *van San Fransisco,*
20 vaten afget. Haantjes

BIER,

4 BALEN BEDDETIJK,
TWEE

REISWAGENS,
enz., enz. (4067)

OP DE VENDUTIE

van 29 December 1859,
zullen nog verkocht worden :
ten elf ure:
Acht $4^1/_2{}^0/_0$ *Gouvernements*

OBLIGATIEN.

(4086) JOHN PRYCE EN Co.

Op de Vendutie

van den 29 December zullen worden verkocht:

50 KISTEN ZAKKY,
(in Entrepôt)
700 Riem Papier,
Eene fraaije Collectie Schelpen in 11 doozen,
een partij

BEHANGSELPAPIER.

(4084) JOHN PRYCE EN Co.

OP DE VENDUTIE

van Donderdag 29sten December 1859,
zullen nog worden verkocht:

EEN PARTIJ BENKOELEN

TABAK,
diverse restant **Geschenkgoederen, Valiezen, Tapijtgoed in Rollen, 2 Letterkasten,**

DIVERSE PROVISIEN

als: Haringen en Lobsters in blik,
enz.. enz.
(4058) JOHN PRYCE & Co.

Op de vendutie

van den 29sten December 1859,
zullen nog worden verkocht:

circa 5000 pnd. Koffij,
Een Revolver PISTOOL en

EEN PISTOOL
met 18 schoten,

EENE BARKAS,
afkomstig van het Schip ELIZABETH en ANNE.
zoomede:
DIVERSE LANDMETERS

INSTRUMENTEN,
enz., geadverteerd in de Javasche Courant van 26 November 1859.
(4060) JOHN PRYCE en Co.

OP DE VENDUTIE

van Donderdag den 29sten December 1859,
zullen worden verkocht:
ten Elf ure precies:

VIER AANDEELEN
in de
Nederl. Indische Stoomboot Maatschappij,
en

TIEN AANDEELEN
in de
Nederlandsch-Indische Zee- en Brand Assurantie Maatschappij.
(4059) JOHN PRIJCE EN Co.

VENDUTIE

op Vrijdag, den 30 December 1859,
voor de Pakhuizen van de Heeren

PANDEL & STIEHAUS,
tot Sluiting van Rekening en zonder reserve, door
CASSALETTE & Co.,
van eene groote hoeveelheid

IJZERWERK,
als:
Scharen, Zagen, Deur- en Hangsloten, Vijlen, Beitels, Hamers, Boren, Scharen, Timmermansgereedschap, Roskammen en Borstels, Koffijmolens, enz.
verder:
een factuur Engelsche IJzeren

LEDIKANTEN.

KRAMERIJEN, als: Knoopen, Kralen, Speelgoed, Broches, Spelden en Ringen;
Glas- en Aardewerk,
10 dms. Lampballons, restant van een factuur Engelsche Tafellampen en Electroplated Muurkandelaars, Lampkousjes, eene groote hoeveelheid
Kousen en Zokken,

BROEKENSTOF,
Tricots, Laken, Broderiën, Franje en Agrement, Borduurwol, Zijden en linnen Zakdoeken, Zijden Dassen, Handschoenen, enz.
voorts:
Zijden Robes, gebloemd Satijn,
„ Fluweel en dito Linten,
Parapluies en Parasols, verlakt Leder, eene partij Scheeps-Vilt.
Tot sluiting eener Fransche factuur,
groote en kleine **Spiegels, Schilderijen, Pendules, étagère voorwerpen, Groepen, Naaidoosjes, Waaijers, Dameshoeden,** enz., Jhon Alberty **Cognac** en **Champagne** en eindelijk nog:
Een pas van Japan aangebragt factuur, bestaande uit;
150 kisten, ieder inh. 6 mandjes à 6 kruiken **Soija**.
250 balies **Miso.**
Zwarte **Zijde** voor jassen, geruite en effen **Zijde** voor japonnen, nagemaakte **Bloemen**, enz.
(4024).

OP DE VENDUTIE

van Vrijdag den 30sten December voor de Pakhuizen van de heer
PANDEL & STIEHAUS
zal nog worden verkocht:
E.M. 128/0 2 kisten à 50 st. 7/4

RUWE CALICOTS
alhier door zeewater beschadigd aang bragt per **Paul Johan.**
(4081) CASSALETTE EN Co.

Op de Vendutie

van Vrijdag, 30 dezer op *Pakodjan*,
zal mede worden verkocht:

eene zeer fraaije en soliede BENDIE, en een zeer fraai en uitermate ligt **HANDWAGENTJE,**
voor één of twee paarden met **Engelsche veeren en assen.** (4045)

De laatste VENDUTIE van dit jaar.

Op Vrijdag, den 30sten December,
voor het Huis van den Moorschen handelaar
Tambi Oesin, op *Pakodjan*, door

J. SPEET,
van **DIVERSEN** op de Vendutie van den 8sten December, wegens tijdgebrek onverkocht gebleven,

Goederen en Vastigheden,

OPSTALLEN, PRAAUWEN,
waarbij van 5, 7. 8 en 9 koyangs,

Een STEENEN OPSTAL met pannen gedekt, staande op
Pintoe Ketjil,
Gezette en Ongezette

DIAMANTEN EN BRILLANTEN,
Ongeboorde

PAARLEN,
Zijden Fluweel, Zijden Gingangs
Zijden Batik Doeken en Slendangs
GLAS- EN AARDEWERK, HUISMEUBELEN,
6000 kadjang matten
$138^9/_{16}$ **Padangsch Goud in staven,**
wegende p. m. 5 Reaal. (4044)

In den loop der volgende maand zal door de ondergeteekenden

VENDUTIE

worden gehouden voor het woonhuis van den Heer **Aug. Schröder**, *Koningsplein.*
van

Europ. **Rijtuigen, Wagen-Paarden,** een Perziaansche schimmel **Rijpaard**, Melkgevende

KOEIJEN MET KALVEREN.

En deszelfs inboedel, waaronder:
Een nagenoeg nieuw **Billard**

en eene

PIANO MÉCANIQUE

uit de Fabriek *A. Debain.* Paris.
(4036) CASSALETTE EN Co.

Op Maandag, den negen Januarij 1860,
des morgens ten tien ure, zal in het locaal van het Residentie Kantoor te **Buitenzorg**, door tusschenkomst van het Vendu-Kantoor aldaar,
worden verkocht,

EEN ERF

bebouwd met een Steenen huis en dito blokken Bijgebouwen allen met Pannen gedekt, gelegen op de hoofdplaats der Assistent Residentie Buitenzorg, blok, deel en nummer (*oningevuld*) Buurt of Wijk **Kampong Gardoe**, bij de verponding geregistreerd onder No. 81, getaxeerd op ***f* 5400.—**
Bovengemeld perceel is toebehoorende aan de erven van wijlen **WILHELMUS DIEDERIK BENJAMINS** en wordt verkocht door den Ondergeteekende Curator over **VIRGINIE CHARLOTTA SEMAIL,** ter wier behoeve het eerste Hypotheek op dit perceel gevestigd is.
(4051) J. VAN LENNEP qq.

Vendutie

Wegens vertrek
te Cheribon, op een later te bepalen dag, van een zeer netten en goed onderhouden inboedel van den Heer
J. C. BOTTER,
bestaande uit:
Rijtuigen, Wagen- en Bendij-Paarden, Kasten, Schilderijen, Ledikanten, Spiegels, Hang- en Tafellampen, Zilver- en Pleetwerken en wat verder te voorschijn zal worden gebragt door
(4078) Th. VISSCHER VAN GAASBEEK.

Theâtre Français de Batavia.

VENDREDI, 30 Decembre.

LE SONGE D'UNE NUIT D'ÉTÉ.

Opéra-comique en 3 actes

Le Directeur Gérant,
(4056) VAN KINSBERGEN.

Societeit de Harmonie.

STAFMUZIJK,

Op Donderdag den 29 December a. s., des avonds *ten 8 ure.*

Namens de Directie:
De Secretaris,
(4042) E. JEEKEL.

LOGE DE STER IN HET OOSTEN.

Algemeene Rouw Loge

In den 1en Graad,

Op *Donderdag*, den 29sten *December* 1859, des avonds ten 8 ure.

De 1e Secretaris,
(4020) G. P. J. OCKERSE.

MILITAIRE SOCIETEIT CONCORDIA

Algemeene Vergadering

op Zaturdag den 7den Januarij 1860.

Namens de Directie
De Secretaris
(4068) BRUGMAN.

ALGEMEENE VERGADERING

der bank, op Dingsdag den 10den Januarij e. k., ten einde over **uitgifte van nieuwe aandeelen en** over het [illegible]

De Secretaris:
J. VAN LENNEP.

BATAVIA, 17 *December* 1859. (4072)

NOTICE.

The Second Annual General Meeting of the British Residents in Batavia, prescribed by Act of Parliament, will be held at this Office on FRIDAY the 30th instant at 11 o'clock a. m.

(4069) ALEX. FRASER.

SPAARBANK

Zitdagen 3 en 17 Januarij 1860

(4090)

INSTITUUT MOLENVLIET.

Van af heden bestaat er gelegenheid

elken Dingsdag en Donderdag-avond

van 8 tot 10 uren

geoefend te worden in de

Gymnastie, Schermen, Swadronneren en Dansen.

De Schermzaal is van alle WAPENEN voorzien en de GYMNASTIE in de beste orde.

Een ieder die het Examen heeft bijgewoond, heeft zich daarvan kunnen overtuigen.

(4021) C. KERSTEL, Mr.

N.B. Ter voorkoming van verkeerde opvatting meene, dat bovenstaande annonce in het voorgaande nummer **voor verkeerdelijk** is geteekend door **Kerstel**, terwijl dit behoorde te zijn

L. BRAS.

BESTE ZAMELEN,

à *f* 2,— de zak van 50 pd.

(4076) LEROUX EN Co.

NIEUWE HARING

EN

ANSJOVISCH.

(4047) VAN WALCHREN EN Co.

In den jare 1800 negen vijftig den vijftienden December, ten verzoeke van meester JOHANNES PIETER VAN OSSENBRUGGEN, advocaat en procureur bij den Raad van Justitie te *Samarang*, agerende voor LOUISE FREDERIKA MOREAU, zonder beroep, wonende te *Pattie*, echtgenoote van KAREL LODEWIJK ALEXANDER NETTEKOVEN, laatstelijk mede te *Pattie* woonachtig, domicilie stellende ten kantore van gemelde procureur in de Oude Kerkhofstraat no. 350, en uit kracht van het verlof door den Raad van Justitie te *Samarang*, bij extract uit het audientie blad, gehouden op Woensdag den drie en twintigsten November 1800 negen en vijftig verleend, tot het doen eener tweede dagvaarding;

Heb ik ABRAHAM PIJL, deurwaarder bij den Raad van Justitie te *Samarang* en aldaar woonachtig,

Ten tweeden male
Gedagvaard

KAREL LODEWIJK ALEXANDER NETTEKOVEN, laatst gewoond hebbende te *Pattie*, doch thans afwezig, gevolgelijk mijn exploit doende bij aanplakking aan de voorname deur der vergaderzaal van den Raad van Justitie te *Samarang*, terwijl een tweede afschrift van dit exploit aan den ingang van het residentie kantoor te *Japara* zal worden aangeplakt, alsmede door overgifte van een afschrift van dit exploit aan het openbaar ministerie van gemelden Raad, die 't oorspronkelijke met gezien heeft geteekend en voorts nog bij plaatsing dezer dagvaarding in den Java-Bode en in de Javasche Courant.

Om na verloop van drie maanden zijnde op Woensdag den acht en twintigsten Maart 1800 zestig, des voormiddags ten negen ure, te verschijnen ter openbare teregtzitting van den Raad van Justitie te *Samarang*, gehouden wordende in het daartoe bestemde locaal binnen dezelve stad.

Ten einde:

Aangezien de gedaagde op den 29 Augustus 1800 vijf en vijftig per praauw Tjemplon (van *Soerabaija* is gestevend naar *Djawana*, residentie *Japara*,

Aangezien die praauw den 30 Augustus daaropvolgende door eene hevige windvlaag is omgeslagen en vergaan, bij welken ramp bijna alle zich aan boord bevindende personen zijn omgekomen,

Aangezien uit eene missive van den adsistent resident voor de politie te *Soerabaija*, dd. 18 October 1855 no. 4019 blijkt, dat er alle reden bestaat om te veronderstellen, dat de gedaagde bij die gelegenheid is verdronken,

Aangezien meer dan drie jaren zijn verloopen sedert gemelden ramp heeft plaats gehad, zonder dat er berigt is ingekomen van het aanwezen of van het overlijden van den gedaagde (art. 467 Burgelijk wetboek, en staatsblad 1856 no. 82),

Aangezien de eischeresse belang heeft, dat in dezen stand van zaken bij geregtelijk gewijsde het vermoedelijk overlijden van den gedaagde worde uitgesproken,

Zich mitsdien aangemelden Raad, hetzij in persoon, hetzij door iemand van zijnentwege van zijn aanwezen te doen blijken, onder aanzegging, dat ingeval noch de gedaagde, noch iemand van zijnentwege op deze dagvaarding mogt opkomen en alzoo [illegible] van zijn aanwezen mogt blijken, door de eischeresse zal worden geconcludeerd, dat haar daarvan zal worden verleend acte, en tevens verlof tot het doen eener dergelijke derde dagvaarding.

En heb ik deurwaarder exploit doende, afschrift gelaten als boven.

(w.g.) AM. PIJL.
Gezien en afschrift overgenomen.
De Officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Samarang,
(w.g.) A. M FOKKER.
Voor copij conform.
(4073) J. P. VAN OSSENBRUGGEN.

Ontvangen:

stellen Koperen Gewigten,

in nette Mahonij-houten kistjes á *f* 25.—

Duimstokken à 4 voet . . . . *f* 6.—
Id. à 2 » . . . . » 4.—

(4018) H. M. VAN DORP.

Per Mail ontvangen:

Holland. jaarboekje voor **1860** uitgegeven door Mr *J. van Lennep*, met staalgravures;
benevens de **Mailbrochures** over **BELANGRIJKE INDISCHE AANGELEGENHEDEN** van: *van Rees, Vreede Bik, Baud* en *Philalethes.*

Voor **1860** degelijke **Brochures** geregeld na komst der mail verlangende gelieve men daarvan opgaaf te doen aan

(4052) G. KOLFE EN Co.

NIEUWE HARING 1859.

Te verkrijgen tegen *f* 2.— per 4 St., en

ZOETE MELKSCHE

KAZEN,

(4057) TIO TJENGHIAN.— *Bazaar-Baroe.*

Ontvangen:

Zwaar wit

PAPIER SANS FIN,

breed 142 ned. duim.

(4017) H. M. VAN DORP.

Dr. S. P. Townsend's

Compound fluid extract

of

SARSAPARILLA,

bij
(4031) WM. SPECHT GRIJP.

HORLOGER **BIJOUTIER**

Vor. THONNERIEUX

prévient le public de Batavia, qu'il vient de recevoir par la malle directement de Paris,

une facture

DE MONTRES D'OR ET D'ARGENT, Chaines, de Gilet et Chaines Sautoirs *pour Dames*;

BOITES á MUSIQUE,

PENDULES,

TORNES et ŒILS DE BŒUF pour buréau, etc., etc.

Réparations de MONTRES, PENDULES, BOITES MUSIQUE et ORGUES, REPARATIONS DE BIJOUX, fabrique de couverts D'ARGENT et DE BIJOUX de TOUS GENRES. (4053)

WISSELS OP NEDERLAND,

verkrijgbaar bij de faktorij der Nederlandsche **Handel-Maatschappij** en bij hare agentschappen te **Samarang** en te **Soerabaija.**

(4088)

Verkrijgbaar bij

TIO TJENGHIANG,

op Passer-Baroe:

AMANDELEN VOOR GEBAK,

de 1000 stuks *f* 3.—

Gomelastieke Overschoenen,

groote en kleine.

ALSMEDE:

VERSCHE ANSJOVISCH,

à *f* 2.— de flesch. (4089)

Wordt gevraagd:

een bekwaam

KLERK,

liefst *Candidaat Notaris*, ten kantore van
(4091) D. BODDE, *Notaris.*
Brieven franco.

GEVRAAGD

EEN OPZIENER voor de RIJSTMOLEN onderneming te **Boedhi Radja (*Indramajoe*).** De voorkeur zal gegeven worden aan een gewezen **onder-officier** die lezen en schrijven kan en bewijzen kan leveren van goed gedrag.

Adres in persoon bij
(4034) REIJNST en VINJU.

VERLOREN

een **Japansch Hondje,** op *Goenong-Scharie*, de eerlijke vinder wordt verzocht hetzelve, des verkiezende tegen beloning, terug te bezorgen in het Hôtel Willem II. (4075

Lees Hier!

Voor een repatrieerend Geneeskundige

bestaat op voordeelige voorwaarden

GELEGENHEID

TOT PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Adres onder letter K bij den Uitgever dezer Courant.
(4034)

EENE JUFVROUW, dezer dagen uit Nederland gearriveerd, biedt zich aan ter verzorging en opleiding van **jonge kinderen** en tot het dirigeren van eene huishouding. Zij verstaat alle vrouwelijke handwerken en is genegen om voor de kleeding der kinderen te zorgen.

Adres: Lt. B. *Java-Bode*, franco. (4087)

EENE DAME

grondig onderwijs in de **Hollandsche**, **Fransche** en **Engelsche** talen, de handwerken gevende, zag zich gaarne bij eene **familie** of op eene school geplaatst.

Adres bij de Boekhandelaren *de Groot Kolff en* Co. Brieven franco Lett. O. Z. (4050)

Er wordt gevraagd in eene Leverancie zaak,

EEN JONG MENSCH,

bekend met de *Engelsche* en *Duitsche* talen, voor het loopend werk te verrigten, tegen een ruim Salaris.

Adres: onder Lt. Z. bij den Heer *van Dorp*, Boekhandelaar alhier.

BATAVIA, 24 Dec. 1859. (4041)

EEN NEDERLANDER, **ongehuwd**, thans buiten betrekking zoekt eene plaatsing, liefst bij eene landelijke onderneming, is bekend met de *Fransche*, *Engelsche* en *Hoogduitsche* talen; reeds eenigen tijd op Java en kan met den Inlander goed omgaan.

Adres, franco onder Lt. W. bij

(4060) H. M. VAN DORP.

EENE WEDUWE

van den fatsoenlijken stand en van de Protestantsche **Godsdienst**, zou zich gaarne belast zien met de verzorging van eenige kinderen gedurende de reis naar Europa, dan wel eene vertrekkende familie vergezellen onder zekere voorwaarden nader overeentekomen.

Adres

SCHIMMELPENNINCK & Co.

BATAVIA, 28 *December* 1859. (4077)

Van af 1 *Januarij* aanstaande:

onvervalschte, versche MELK

van een land nabij *Batavia*, verkrijgbaar bij

(4029) KLEIJKAMP.

BATOETOELIES, *achter de Weeskamer*.

TE KOOP Een MIJLORD,

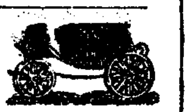

zoo goed als nieuw,

met een span hardloopende

SANDELWOOD PAARDEN.

Adres.

(4065) J. RENAUD.

TE HUUR EEN HUIS,

op *Bazaar Baroe*, *f* 35.— s'maands.

(4062) VOERMANS.

TE KOOP

Een goed beklante

WAGENVERHUURDERIJ.

Adres

(4066) J. RENAUD.

HOLLOWAY'S ZALF.

De Dames in Java behooren acht te geven in hoeverre zij zich kunnen verlaten op de gewone schoonheidbevorderende waters. Indien Hollowaij's Zalf eenen niet even zoo aangenamen reuk bezit als andere middelen van dien aard, is dezelve toch oneindiglijk veiliger en bezit ze eene veel grooter heelende kracht voor alle verbrandingen der zon, zomersproeten, uitslag, puisten en alle huidziekten, dan eenige andere Zalf of water, hoe kostbaar of geurig ook, bij het toilet gebezigd. Voor dezelve wijkt tegelijkertijd de ziekte en haren oorsprong, en doet niet, als de andere hierboven vermelde toebereidselen, de ongesteldheid naar binnen drijven en het gansche ligchaamsgestel ondermijnen, integendeel, deszelfs invloed is altijd heilzaam voor het gestel en de gelaatskleur.

De prijzen dezer Zalf en Pillen zijn als volgt:

Doosjes Pillen à *f* 1. — *f* 3. — *f* 3. —.

Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.

Te Batavia	bij	S. B. van Kleeff & Co.
» Banjoemaas	»	M. S. Cheriman.
» Poerworedjo	»	F. Neumann.
» Soeracarta	»	W. Veldman.
» Djocjocarta	»	Buijn & Co.
» Salatiga	»	F. Kruthoffer.
» Tagal	»	Wed. Dort.
» Cheribon	»	W. Galistan.
» Cheribon	»	M. Blok,
» Samarang	»	H. L. de Lyon, de Groot, Kolff & Co. en bij

de hoofdagenten Soesman & Co. (4070)

Dissolutie.

Bij acte, heden voor mij Notaris onder nummero 109 gepasseerd, tusschen de Heeren ***Salomon Benjamin van Kleeff*** en ***Samuel Wolff van Hogeznad*** *junior*, is tenzelfden dage ontbonden hunne firma ***S. B. van Kleeff & Co.***

De Heer *S. B. van Kleeff* is belast met de liquidatie.

Afgekondigd ingevolge art. 31 W. v. K.

(4079) D. BODDE.

BATAVIA, 27 December 1859.

Blijkens acte, heden voor mij Notaris onder nummer 101 gepasseerd, zal met den 24 Junij 1860 de Heer

Aganoor Petrus Aganoor

ophouden lid te zijn der firma

„B. ANDREAS en Co.,"

en heeft hij van af heden geene bevoegdheid meer tot beheer en teekening.

Afgekondigd ingevolge art. 31 W. V. K.

(4064) D. BODDE.

BATAVIA, 24 December 1859.

JAVA-BODE.

H. H. inteekenaren op bovengenoemd Blad, die geneigd zijn met hun abonnement voor het **Eerste half jaar 1860** voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor ***franco*** toe te zenden, opdat hij in staat gesteld moge worden, de oplage bijtijds te regelen.

Prijs voor het Eerste halfjaar:

voor Batavia	*f* 12,50
„ Java	„ 15,—
„ de Buitenbezittingen	„ 17,50
„ Nederland	„ 22,50

Brieven ***franco*** aan *den Administrateur*, H. M. VAN DORP.

De Inteekening en storting van dat Blad kan ook geschieden bij **Blok** en **Ruzette** te Cheribon; Mevr. de Wed. **G. M. Dort** te Tagal; **de Groot, Kolff & Co.** en **G. C. T. van Dorp** te Samarang; **Le Roy & Co.** te Soerabaija; **Weijermans & Co.** te Passeroeang; **Veltman & Co.** te Soerakarta, **G. A. Hoogenraad** te Madioen; **H. R. Van Wijk, Rzn.** te Padang; en voor de Buitenbezittingen bij de Agenten der schepen van den Heer **W. Cores de Vries**. (4071)

SELOMPRET MALAIJOE,

SOERAT KABAR

Basa Malajoe Rendah **1860.**

Satengah taoen 5 roepiah.

franco di pos

BATAVIA 1859.

(3993) H. M. VAN DORP.

Kantoor-Almanak 1860,

à *f* 1,50 opgeplakt en *f* 1.— onopgeplakt.

Uitgegeven en te bekomen bij

(4026) H. M. VAN DORP.

KANTOOR-AGENDA, 1860.

Prijs *f* 5,—, franco per post *f* 6,—,

Uitgegeven door

(3986) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 1859.

Muzen Almanak.

1859–1860.

à *f* 5.— franco per post *f* 6,—

Bij

(4019) H. M. VAN DORP, *Batavia*.

Door den boekhandelaar G. C. T. VAN DORP, te Samarang,

is uitgegeven:

ALMANAK

bahassa Melajoe rendah

taoen kristen 1860.

Prijs *f* 1.—

mede te bekomen bij

(3994) H. M. VAN DORP te *Batavia*.

ALMANAKKEN

met Dames Portretten

voor 1860, ad *f* 1.—

Bij

(4040) G. KOLFF & Co.

VISITEKAARTJES,

Gewoon Letterdruk en Gelithographeerd, op porcelein en ander fijn carton, zwart, verguld of verzilverd,

bij den Boekhandelaar

(4027) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 1859.

Gelithografieerde

VISITE-KAARTJES

in verschillende letter en formaat, te Batavia bij

(4039) G. KOLFF en Co.

1860.

Indische Zak-Agenda's

voor Kantoor- Huishoudelijk gebruik met

INDISCHE KANTOOR-ALMANAK

ad *f* 3.— het stel *franco* per post.

Ontvangen bij

(4037) G. KOLFF EN Co.

G Kolff & Co., te *Batavia*, *ontvingen een nieuw factuur*:

KANTOOR-BOEKEN,

in verschillende formaten en liniering, soliede gebonden.

REKENING-PAPIER, REKENING-COURANT POST-PAPIER.

Alle ***Kantoorboeken*** niet voorradig worden op aangegeven model gelinieerd en gebonden. (4038)

Houders van Cognossementen aan order

GECONSIGNEERD, OVER

A	102/104.	3 kisten PROVISIEN.	*afgeladen te*
»	1/100.	100 vatjes LOODWIT.	*Amsterdam door*
»	101.	1 kist LAK	*Pott en Hagen,*

alhier aangebragt per **Nieuw Holland**, gelieven zich bekend te stellen bij

(4033) B. KOPERSMIT EN Co.

VERTREKDAGEN

DER

STOOMBOOT OENARANG,

kapt. S. VAN HULSTIJN.

WIND EN WEER ZULKS TOELATENDE

Van BATAVIA naar SAMARANG en SOERABAIJA, 5e. en 18e. Januarij en 2e. Februarij.

Van SAMARANG naar SOERABAIJA, 6e. en 21e. Januarij en 5e. Februarij.

Van SOERABAIJA naar SAMARANG en BATAVIA, 10e. en 25 Januarij.

Van SAMARANG naar BATAVIA, 12e. en 27e. Januarij.

Informatiën bij *de Agenten*,

LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Batavia, 28 December 1859. (4074)

Het stoomschip Palembang

kapitein KULLER,

vertrekt op Zondag den 1 Januarij 1860

naar Samarang en Soerabaija.

Informatiën bij

(4082) W. CORES DE VRIES.

HET STOOMSCHIP PADANG,

kapitein GULJOT,

vertrekt 24 uren na aankomst der verwachtwordende Landmail naar

SAMARANG EN SOERABAIJA.

Informatiën bij

(4083) W. CORES DE VRIES.

Met het Extra snelzeilend Clipper-Campagne schip

PAUL JOHAN,

kapt. **A. Kooi,**

Tegen medio Februarij e. k. van hier vertrekkende naar Rotterdam en welke bodem zich door bijzonder doelmatige inrigting tot den overvoer van passagiers aanbeveelt, bestaat voor eene familie of enkele personen nog gelegenheid tot passage.

Hierop reflecteerenden gelieven zich tot het bekomen van nadere informatiën te vervoegen bij den Gezagvoerder, de heeren VAN MAANEN EN Co., te Samarang of alhier bij de Agenten

(4035) LANDBERG, BEZOET DE BIE EN Co.

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag 28 December 1859, N°. 104.

Het Onderwijs der Javanen.

(*Vervolg.*)

Het onderwijs moest practisch zijn. Daartoe werd ook een externen-school met de kweekschool verbonden, waarin de meestgevorderde kweekelingen de kinderen onderwijzen, om zich daarin onder leiding der onderwijzers te oefenen en te ontwikkelen. Ook in dat opzigt voldeden de meeste kweekelingen zeer goed.

Zoo konden wij dus op zeer veel goeds wijzen voor de kweekschool, zoo wel wat de kweekelingen betreft, als de bijzondere zorg, waarmêe de indische Regering haar belangen behartigt. Maar er is ook een keerzijde, er is ook wat minder goed, ja wat een zeer treurig verschijnsel nevens dat goede is; en we zouden voorzeker niet alleen onvolledig zijn, maar ook aan de waarheid te kort doen, indien wij er niet op wezen. Een verschijnsel echter, haasten wij ons er dit aanstonds bij te voegen, dat was te verwachten, een natuurlijk gevolg van zijn oorzaak.

Hoezeer ook de indische Regering, door die kweekschool, toont het onderwijs, de ontwikkeling van den javaan te wenschen en te willen; de javaan-zelf wenscht noch wil dit, over het algemeen, nog geenszins.

Had de Regering de kweekschool in den aanvang slechts opengesteld voor vijftien kweekelingen, bij later besluit van 21 Sept. 1859, vermeerderde zij met het getal der onderwijzers ook dat der kweekelingen, en wel dat der laatsten van vijftien tot zes-en-dertig. Maar dat getal van vijftien kweekelingen was alleen gedurende de cursus van 1855 en die van 1856 op de kweekschool aanwezig. Gedurende 1857 waren er veertien en gedurende de drie overige jaren 1853—54—55—58 slechts dertien.

Nu mogen ook andere oorzaken daartoe hebben medegewerkt, te betwijfelen echter valt het niet, dat ook onlust, om zich door dat onderwijs te bekwamen en daardoor later zoo hoogst nuttig te kunnen worden voor het opkomend geslacht, een zeer groote oorzaak al geweest zijn, dat onder een bevolking van elf millioen zielen die vijftien kweekelingen nog niet konden gevonden worden. Een onlust, die ons wel moet voorkomen zeer sterk te zijn, en het volk in al zijn klassen te beheerschen, als wij bedenken, dat de hoofden der gewestelijke besturen, van regeringswege, zijn aangeschreven, om kweekelingen voor de school op te sporen en voortedragen, en dat de kweekelingen aanstonds bij hun komst op de school vrije woning met een tractement van tien gulden 's maands, dat tot vijftien wordt verhoogd, bij vorderingen en goed gedrag erlangen.

Ook de enternen-school getuigde zoo geheele van die magtige onlust. Men meende in den aanvang dat haar onderwijs groote belangstelling voor hun kinderen bij de javansche grooten zou vinden, en men het meer en meer zou ervaren, dat het onderwijs niets te vreezen zou hebben van onwil of onverschilligheid.

Er werd ook wel eenige reden gegeven, om te verwachten, wat men zoo zeer hoopte. Hoe zeer echter zag men zich in de uitkomst bedrogen! Aanvankelijk na de oprigting der school tegen het einde van 1853, telde men daarop een dertigtal kinderen. Wel geen groot getal voor een zoo groote bevolking als die van Soerakarta, waar men alleen de kinderen der grooten en vorstelijke personen bij honderdtallen kan tellen, doch dat kon vermeerderen.

De schooluren waren ook niet vele, dat ze de ouders of kinderen konden afschrikken; slechts 's morgens van 8 tot 11, later om aan hun verlangen te voldoen, van 7 tot 10. Maar de school ging meer en meer achteruit. Het getal der kinderen was in 1856 reeds tot zestien gedaald, van welke slechts twee derde trouw opkwamen; in 1857 was het tot zeven gedaald, in 1858 waren nog maar ... over.

De ouders, die zelf nimmer eenig degelijk onderwijs ontvingen, en nog op zoo lagen trap van ontwikkeling staan, daardoor niet in staat om het nut van schoolonderwijs voor hun kinderen te waarderen, ook maar eenigzins te beseffen, zijn dientengevolge, over het algemeen onverschillig, dikwerf zelfs onwillig omtrent hetzelve. Een verschijnsel, dat zich trouwens overal elders, bij gelijke omstandigheden voordoet, moet voorkomen; dat ons dus niet zoo zeer verwonderen kan; wel zeer te betreuren, maar geenszins zoo gemakkelijk of spoedig uit den weg te ruimen.

Thans gaan wij over de provinciale scholen spreken. Wij hoorden, dat bij hetzelfde besluit van 1848, 'tgeen de oprigting der kweekschool beval, ook die van twintig provinciale scholen werd gemagtigd. Ieder onderwijzer daaraan werd een tractement van *f* 30.— tot *f* 50.— 's maands toegelegd. Maar de kweekschool konde eerst later, en gelijk geschiedde, omtrent vier jaar later geopend worden. Nog eenige jaren moesten dus verloopen, voor zij geschikte onderwijzers aan die scholen kon bezorgen. Intusschen bestond er dringende en dadelijke behoefte aan scholen, in het belang van 's gouvernements dienst. Daarom werd reeds hier en daar een school gevonden, hoe gebrekkig ook vaak door de wijze, waarop zij gehouden, en het onderwijs, dat daarin gegeven werd. Het was daarom, dat de regering eenige maanden later een besluit uitvaardigde, waarin zij verklaarde genegen te zijn, op daartoe strekkende aanvragen, eenige fondsen ter beschikking van de hoofden der plaatselijke besturen op Java te stellen, voor het geven van onderwijs aan de zonen van inlandsche ambtenaren, op de wijze en den voet door den resident te regelen, als voorloopige maatregel, in afwachting der oprigting van de bepaalde provinciale scholen.

Nog in datzelfde jaar werden die fondsen aangevraagd en toegestaan voor de hoofdplaatsen van de twee residentiën Pasoeroean en Japara, en sedert tot 1852, voor scholen op de hoofdplaatsen der residentiën Bantam, Preanger-Regentschappen, Tagal, Pekalongan, Rembang, Pasoeroean, Bezoeki, Banjoemaas, Bagelen, Kadoe, alsmede voor de hoofdplaatsen der assistent-residentiën Toeban (Rembang), Ambal, Keboemen (Bagelen) Krawang, en Montilan met Temangon (Kadoe).

In de Preanger-Regentschappen werd het schoolonderwijs weldra zoo uitgebreid, dat aldaar op de hoofdplaatsen van de vijf regentschappen Tjandjor, Bandong, Soemadang, Soekapoera en Limbangan, scholen geopend werden.

In 1853 volgden nog een school te Patjitan, ook een te Toelong-Agong (Kediri), en in 1854 een te Cheribon op de hoofdplaats, en twee in Pasoeroean, te Bangil en Malang.

Zoo had het getal der provinciale scholen, voor dat de kweekschool daaraan nog één onderwijzer geleverd had, dat van twintig door de regering aanvankelijk bepaald, reeds overtroffen. Dat getal kon echter nog verder te boven worden gegaan, zonder dat de som van 10,400 's jaars voor onderwijzers en schoolbehoeften, daarvoor bij besluit van September 1848 toegestaan, werd overschreden. Het onderwijs toch werd niet gratis gegeven. De schoolgelden bestreden een groot deel der uitgaven. De kinderen betaalden naar het vermogen en den rang hunner ouders van *f* 0.60 tot *f* 5.— 's maands. Op enkele scholen zoo als te Toelong Agong (Kediri) betaalden de kinderen der regenten *f* 10.— en te Rembang *f* 15.— 's maands. Zoo kan men dus ook in dezelfde residentie verscheidene scholen hebben, gelijk vijf in de Preanger-Regentschappen, drie in Pasoeroean, Bagelen en Kadoe.

Het spreekt van zelf, dat de onderwijzers meer gekozen werden, om in den nood der behoefte van het oogenblik te voorzien, dan omdat zij daartoe alle vereischten en kundigheden bezaten. Zij waren bijna allen verwijderde aanverwanten, volgelingen of klerken der regenten, menschen die wel iets meer wisten dan het gewone volk, maar daarom nog geenszins goede en bekwame onderwijzers, waartoe zij ook trouwens alle opleiding hadden gemist. Op enkele scholen onderwezen Europeanen.

Het algemeen verslag van den staat van het schoolwezen in Nederlandsch-Indie tot ultimo 1858 ligt voor ons opengeslagen. Wij zijn daarmee een tijdsverloop van tien jaren, sedert het koninklijk besluit der vestiging van scholen voor de Javanen, en van bijna zeven jaren sedert de opening der kweekschool, verder gekomen. Zijn wij daarmeê ook zoo vele jaren verder gekomen voor het schoolwezen der Javanen; werd het getal der scholen en scholieren steeds voortgaande meer; werden de schoone verwachtingen, die men daaromtrent voor de toekomst mogt koesteren, op grond der zoo spoedige oprigting van zoo vele scholen in den aanvang, toen nog alle hulpmiddelen ontbraken, vervuld; werden de onderwijzers en het onderwijs beter? Ongetwijfeld kunnen wij de laatste vraag toestemmend beantwoorden. Naar mate toch steeds meer volleerde kweekelingen van de school te Soerakarta kwamen; en deze leverde betrekkelijk reeds vele, werden ook voortgaande onderwijs en onderwijzers op de provinciale scholen beter. (*Wordt vervolgd*).

Europaas toestand.

I.

Arm Europa!

Gij twijfelt, waarde lezer?

Welnu, wij zullen beproeven, u in korte, vlugtige trekken Europaas toestand duidelijk te maken.

Wij beginnen met Nederland.

Vaderland! welk denkbeeld boezemt gij uw zonen in deze gewesten, door oceanen van u gescheiden, in? — Voorzeker, een niet zeer gunstig, want:

De spoorwegen, in plaats van een middel te zijn tot verbeterde gemeenschap en daardoor geduriger omgang tusschen de verschillende gedeelten des lands en de inwoners, zijn bij u een bron van haat en vijandschap.

De oude spreuk: Eendragt maakt magt, is vergeten.

Dertig jaren lijdens en een daarop gevolgd koningschap van meer dan veertig jaren zijn niet voldoende geweest, om het ingekankerde provincialisme te verdrijven.

In de vergaderzaal der vertegenwoordiging, de uitgekozenen des volks, zien wij geen Nederlanders, maar Noord- en Zuidhollanders, Gelderschen, Utrechtenaars, Friezen, enz., als of we terug waren gevoerd naar de tijden, toen de bepalingen van het Utrechtsche vereenigingstractaat de eenige band uitmaakten, die de Vereenigde Gewesten verbond.

En de voornaamste journalisten wetten hun brein, om elkander hatelijkheden toe te voegen. Zoo bevat een der laatste nos der Nieuwe Rotterdamsche Courant een stuk, over de spoorwegen, waarin het Amsterdamsch-Utrechtsch spoorwegcomité ten laste wordt gelegd, dat het een kokerbrug wil bouwen, 800 en meer Nederlandsche ellen lang, zonder een enkelen pijler, en waarin men het den vriendschappelijken raad geeft, om den weg in de wolken te bouwen en de brug aan de wolken te hangen.

De naijver, neen, de vijandschap tusschen de beide grootste handelsteden van Nederland grenst aan het ongeloofelijke. Op reis van Nederland naar Batavia zagen wij op zekeren dag een schip achteruit. Toen het voor onze ongeoefende oogen duidelijk was te onderkennen, vroegen wij den kapitein, of het een Hollander was. Wij kregen ten antwoord: »*Neen!* een Rotterdammer!

Waar Rotterdam zich wil verheffen, ziet Amsterdam er met kwalijk verborgen spijt op neer.

Waar Amsterdam een verzoek ingewilligd krijgt, schreeuwt Rotterdam niet, om van partijdigheid, van den een boven den ander bevoordeelen te spreken.

Hebt gij allen de satyre, de vreeslijke satyre gelezen, die de oude Heer Smits in no. 45 van zijn Spectator tegen u heeft geschreven? Herkent gij u in Arie, die zich boos maakt, omdat hij een scheepje wil, in Rudolf, die een wagentje wil? Wij herkennen ze beiden, helaas! ook den zwakken vader.

Twee groote vraagstukken, de doorgraving van Holland op zijn smalst en de spoorwegkwestie, getravesteerd in kinderspeelgoed: een scheepje en een wagentje!

Hebt gij het gelezen en bloost gij niet van schaamte?

Dan de weifelende houding der Regering, die beurtelings naar de eene en de andere partij overhelt, en thans, om ze beide tot vriend te houden, een staatkundige kunstgreep in 't werk stelt.

Verder de koloniën: nog altoos denzelfden strijd tusschen liberalen en reactionairen, die elk voor zich-zelf de wijsheid alleen denken te bezitten, blind zijn voor eigen gebreken en de goede hoedanigheden der tegenpartij; — een strijd gevoerd met alle wapenen, beide eerlijke en oneerlijke.

*Z*ij begrijpen niet, dat zoowel door de eene als de andere rigting de kolonien onmogelijk gelukkig te maken zijn. Door partijzucht verblind, zien zij voorbij, de liberalen, dat zij met een onbeschaafd volk en geenszins met een gevestigde, ontwikkelde maatschappij hebben te werken,-de reactionairen, dat de tijden veranderd zijn en dat, hetgeen voor vijftig jaren goed was thans niet meer zou deugen, — vatten zij niet, dat de ware weg tusschen hunne uitersten heenleidt.

De Nederlandsche natie heeft iets beters te doen. Nog is er altoos een aanzienlijk aantal, dat geen voldoend onderwijs ontvangt. Nog altoos zien duizenden en duizenden den winter met schrik te gemoet.

Beter dan kousen breiden Hottentotten en Kaffers is het oprigten van scholen voor eigen landgenooten.

Beter dan bijdragen te geven aan zendelinggenootschappen voor de Nieuwzeelanders is het verschaffen van werk aan den handwerkersstand.

Beter dan twisten over regeringsbeginselen in de kolonie is het zorgen, en dit in voldoende mate, voor de behoeften der dienaren van den lande in de overzeesche gewesten.

Beter dan te strijden over de rigting van een spoorweg is het, dien helpen aanleggen, opdat niet alle transitohandel van Duitschland over Belgie ga.

BATAVIA.

Maandagavond, de tweede Kerstdag, vierden de kinderen in het *Djattigesticht* feest. Een kerstboom was opgerigt, en naar de vrome legende, had het Christuskindjen voor ieder iets meegebragt. Treffend was het, de vreugde dier kinderen te zien, waarvan velen geheel verlaten, in half wilden, altoos volstrekt hulpeloozen toestand zijn opgenomen, en thans hier worden gevoed, gekleed, ontwikkeld en onderwezen, om hen naderhand als geschikte burgers en burgeressen aan de maatschappij terug te geven.

Dat de in 't werk gestelde pogingen reeds aanvankelijk zulke verblijdende resultaten opleveren, is gewis voor allen, die, op welke wijze dan ook, ter bereiking van het goede doel der directie, medewerken, de streelendste voldoening. Moge die medewerking steeds algemeener, steeds krachtiger worden, opdat het edele oogmerk der oprigters van dit gesticht ten volle worde bereikt. Ook door deze weinige regelen wenschen wij bij vernieuwing de aandacht op deze stichting te vestigen.

— Gisteren is alhier voor den Raad van justitie behandeld de zaak van den Heer H. J. Lion, Hoofd-redakteur van het *Bataviaasch Handelsblad*, beschuldigd van te hebben gesmaad, gehoond en gelasterd den minister van kolonien en 's konings vertegenwoordiger in deze gewesten, in twee artikelen, het eene over het vigerende poststelsel en het andere over ambtenaren op wachtgeld.

Nadat de beklaagde en de getuigen verhoord waren, sommeerde het openbaar ministerie de punten van beschuldiging en na een uitvoerige ontwikkeling der gronden, waarop deze beschuldiging rustte, stelde het het requisitoir: gevangenisstraf van drie jaren en een geldboete van *f* 500.—

De verdediger des beklaagden, Mr. A. H. des Amorie van der Hoeven, droeg daarop met warmte de verdediging voor, waarin hij, na algemeene bespiegelingen over drukpersvrijheid en journalistiek en een regtvaardiging van de bedoelingen zijns clients, de punten van beschuldiging trachtte te weerleggen en concludeerde tot vrijspraak.

Na re- en dupliek is de uitspraak bepaald op a. s. Dingsdag.

— De *Javasche Courant* van heden deelt een besluit van Z. E. den Gouverneur-Generaal mede, waarin bepaald wordt, dat de *dubbele duiten* tot en met den 31sten Janaurij 1860, in de verhouding van één dubbele duit voor één cent, bij alle landskassen op Java en Madura kunnen worden ingewisseld.

— Verder vinden wij hier een koninklijk besluit, waarbij goedkeuring verleend wordt aan het daaraan gehechte reglement nopens de teerkosten (bijdragen aan de officiers- en andere tafels aan boord van 's Rijks schepen en vaartuigen van oorlog) door militaire officieren en burgerlijke ambtenaren van onderscheiden rangen, verschuldigd gedurende den overvoer met zoodanige schepen.

Hoofdofficieren en hoofdambtenaren nemen deel aan de kapiteinstafels, waarvoor per dag *f* 4.— wordt vergoed; mindere officieren en ambtenaren aan de officierstafel, vergoeding *f* 2.50; surnumerairs, élèves, aspiranten en wat daarmede gelijk staat aan de tafel der adelborsten, tegen vergoeding van *f* 1.25.

Passagiersfamilie aan de kapiteinstafel *f* 3.— 's daags per lid, aan de officierstafel *f* 2.

Onderofficieren en daarbenèden worden in extraschaftingopgenomen en op de gewone wijze aan boord gevoed.

Wij zijn in de gelegenheid gesteld, ten vervolge op het vermelde in de Javasche courant van 4den Julij 1857, no. 53, het volgende mededeelen nopens de vordering van den belangrijken *Atlas van Nederlandsch-Indie*, die, met ondersteuning van het Gouvernement, eerst door wijlen den kapitein-luitenant ter zee *P. baron Melvill van Carnbée* en thans door den kapitein der genie *W. F. Versteeg*, vervaardigd en door de firma *van Haren Noman & Kolff* te *Batavia* uitgegeven wordt,

Van dit aanzienlijke werk zijn reeds verschenen de volgende zes seriën:

1ste Serie. 1 kaart van de residentie *Batavia*,
1 » » » afdeeling *Krawang*,
1 » » het Midden en Zuidelijk gedeelte der *Moluksche Eilanden*,
1 » » de Nederlandsche bezittingen op het Eiland *Nieuw Guinea*,
1 » » de *Minahassa* van *Menado*.

2de Serie. 1 kaart van de adsistent-residentie *Buitenzorg*,
1 » » het eiland *Nieuw Guinea*,
1 » » de *Banda Eilanden*,
1 » » het gouvernement der *Molluksche eilanden*,
1 » » *Ternate* en *Halmaheira*.

3de Serie. 1 kaart van de residentie *Bantam*,
1 » » het regentschap *Magelang*,
1 » » de residentie *Bagelen*,
1 » » *Noord-* en *Oost-Celebes*,
1 » » *Amboina* en eenige aangrenzende eilanden.

4de Serie. 1 kaart van de residentie *Bezoeki* en de afdeeling *Banjoewangi*,
1 » » de residentie *Kadoe*,
1 » » » » *Pekalongan*,
1 » » het eiland *Bali*,
1 » » » » *Sumbawa*.

5de Serie. 1 kaart van de residentie *Probolingo*,
1 » » » » *Kediri*,
1 » » het eiland *Banka*,
1 » » de afdeeling *Ngrowo*.

6de Serie. 1 kaar van het eiland *Billiton*,
1 » » de residentie *Cheribon*,
1 » » » » *Tagal*,
1 » » » » *Banjoemaas*,
1 » » het gouvernement *Sumatra's Westkust*.

Door het gouvernement zijn voorts ter uitgave goedgekeurd de kaarten, van:
het gouvernement van Sumatra's Westkust, Djokjokarta, Japara, Preanger-Regentschappen, Samarang, Rembang, Soerabaija, Madura, Patjitan, Pasoeroean, Soerakarta, Madioen.

Naar mate het werk vordert, kan men zich beter van de waarde van hetzelve overtuigen, en men kan reeds nu met overtuiging verklaren, dat, tot nog toe, voor *Nederlandsch Indie* niets van dien aard is verschenen, dat zooveel aanspraak op degelijke waarde en naauwkeurige bewerking kan maken.

Batavia. Op het land Selapadjang west, toebehoorende aan den Chinees Kouw Tjeng Tjoeang en in huur bezeten door den Chinees Lim Kongiouw, heeft op Dingsdag den 13den December in den namiddag een hevige brand gewoed.

De brand is ontstaan door de vonken, die uit den schoorsteen van de suikerfabriek vlogen en op de atappen bedekking van de fabriekloodsen vielen.

Het vuur, door de droogte en den fellen wind aangewakkerd, heeft zich spoedig verspreid en weldra was het nieuwe kongsiehuis, van planken gebouwd en met pannen gedekt, zoomede de molengebouwen, als ook de buffel- en paardenstallen en een honderdtal boedjangswoningen en warongs, alles der kongsie toebehoorende eene prooi der vlammen.

De schade hierdoor veroorzaakt wordt op p. m. *f* 10/m. geschat.

Een zesjarig kind van den Chinees Jap Liam is daarbij om het leven gekomen, zonder dat men heeft kunnen ontdekken, waarvan dit ongeluk te wijten is.

Cheribon. In den avond van den 5den December heeft de inlander Singadipa, inwoner van de dessa Tjibidding, distrikt Loeragoeng, regentschap Koeningan, zich door middel van ophanging van het leven beroofd.

Armoede en huiselijke oneenigheden zijn de oorzaken van dien zelfmoord.

Madura. Den 13den December zijn ten gevolge van hevige winden in de kampong's Gloegoer en Dalpenang onder Sampang drie en negentig gebouwen en bijgebouwen vernield; doch daarbij hebben geene andere ongelukken plaats gehad.

Zuid- en Ooster-Afdeeling van Borneo. Ten gevolge van de operatien in de bovenlanden zijn de werkzaamheden op de mijn Oranje Nassau, wat het kolen-delven betreft, gestaakt moeten worden, terwijl mede de afvoer een tijd lang heeft stil gestaan.

Gedurende de maand November zijn te Bandjermassing aangekomen 12 schepen en 1 praauw, en vertrokken 7 schepen en 8 praauwen.

De handel aldaar was iets levendiger.

Met de binnenlanden en onderafdeelingen bestaat die evenwel nog niet.

Celebes en onderhoorigheden. De berigten over de maand November jl. behelzen onder anderen, dat het begin der maand zich kenmerkte door drukkende hitte. In de laatste dagen was hierin eene gunstige verandering gekomen door zware regenbuijen uit het westen.

In de Noorder- en Zuider distrikten hield de bevolking zich bezig met het aanplanten van twee gewassen (djagong en gierst,) en met het in gereedheid brengen der velden voor den aanstaanden padi aanplant. In Bonthain was men aan het padi snijden, terwijl men in Boelekomba padi overplantte. Het gewas had aldaar een goed aanzien.

De handel en scheepvaart waren voortdurend levendig. Van plaatsen buiten Celebes arriveerden te Makassar:
17 Nederlandsche raschepen,
5 vreemde »
33 inland. vaartuigen, en vertrokken naar die plaatsen.
11 Nederlandsche raschepen,
5 vreemde »
14 inlandsche vaartuigen.

Van plaatsen op Celebes kwamen ter reede van Makassar: 86 en vertrokken, 124 inlandsche vaartuigen.

In den nacht van den 1sten November zijn eenige inlanders op den weg van Makassar naar Maros door eene gewapende bende aangevallen, bij welke gelegenheid een man vermoord en een zwaar gewond werd. Bij onderzoek kwam het bestuur in kennis met het bestaan eener bende booschoeners in het Sodiangsche, welke vermoedelijk werd aangevoerd door een zoon (Daing Sangirong) van den regent van Sodiang. Tot het opsporen en opvatten van die misdadigers zijn maatregelen genomen.

In het regentschap Polang Bankihg is de rust hersteld. Een gedeelte der uitgewekene bevolking weigerde om Goasch grondgebied te verlaten en naar zijne vorige woonplaatsen terug te keeren. Toen echter de waarnemende gezaghebber der Zuider distrikten hun bijstand en het wederopbouwen hunner woningen had toegezegd, toonden zij zich tot terugkeer geneigd en kwamen werkelijk verscheidene dadelijk over, welk voorbeeld vermoedelijk langzamerhand door de anderen zal worden gevolgd.

Intusschen ging de veldarbeid den gewonen gang en werd aan de levering van koeli's ten behoeve der uit de Zuider distrikten naar Makassar terugkeerende troepen, en gedeeltelijk ook ten behoeve der Bonische expeditie, voldaan.

Bij het onderzoek omtrent de oorzaken van het gepleegde verzet in het regentschap Polang-Banking, is onder anderen ten volle het vermoeden bevestigd, dat de oud-regent Daing Mondjaroengi het volk opruidde en tot verzet aanspoorde. Niettegenstaande herhaalde oproepingen was die persoon dan ook nog niet te Makassar verschenen. De afgezette regent Daeng Simpoeang is nog voortvlugtig.

De sedert geruimen tijd bestaande tweedragt tusschen den regent van het regentschap Tanette en de anak karaengs, benevens de verdere grooten van dat regentschap, is door den waarnemenden gezaghebber van Saleijer uit den weg geruimd, en eene toenadering tusschen partijen tot stand gebragt. In het leenvorstendom Tanette herstelt zich de orde en het handelsverkeer. Datoe Bakka, de gescheidene echtgenoot der leenvorstin, bevond zich volgens de laatste berigten te Batoe-Batoe in Sopeng.

Den 5den December jl. is het berigt ontvangen, dat, volgens mededeeling van den regent van Maros, die familierelatiën in Lamoeroe heeft, dit land zich geheel van Boni afgescheiden en onder de suprematie van Sopeng gesteld zou hebben, alsmede dat laatstgenoemd rijk voortdurend met Boni in onmin verkeert, niet alleen omdat Aroe Patodjoe (vasal van Sopeng tot Poengawa (veldheer) van Boni verheven is, maar ook omdat Boni nog niet bij het gouvernement in onderwerping is gekomen.

Deze tijdingen zouden volgens de bewering van genoemden regent uit goede bronnen zijn. Wanneer de afscheiding van Lamoeroe zich bevestigt, zal zulks aan Boni een magtigen steun in den oorlog doen derven, en dit land bij den vrede beduidend verzwakken. (*Jav. Cour.*)

Soerabaija, 19 December. Den 18den dezer heeft in de Societeit Concordia een thé dansant voor eene buitengewone gelegenheid plaats gehad. De zaal was eenvoudig en smaakvol gedecoreerd en tusschen de pauze is door den president der Societeit, den heer Wolfson, een toast op eene, hem bijzonder eigene kernachtige wijze uitgesproken, ter eere van den Generaal *van Swieten* en overige officieren, die thans een deel uitmaken der Bonische Expeditie.

— Ook zijn gepasseerden Vrijdag des avonds te 6 uur, bij het ontvangen der heuchelijke tijding der inname van Boni, Palakka en Pasempa, op de Passeerbaan alhier, 21 salutschoten gelost.

— Gepasseerden Vrijdag heeft er een stouten diefstal plaats gehad, ten huize van den Heer v. O. . . . . Een bediende, die slechts 40 dagen bij hem werkzaam was, heeft de deur der kleedkamer geopend, daarna die van de kast en daaruit genomen een zak met plus minus *f* 400 en eenige kleedingstukken. Hiermede nog niet te vreden, is hij in de slaapkamer gedrongen en heeft van de tafel naast het ledikant een zilveren bakje en eene gouden broche mede genomen. Wij hopen dat de policie den schuldige spoedig op het spoor zijn zal, vooral daar reeds sints kort dit het tweede feit van dien aard in datzelfde huis is.

Modjokerto. — Den 16 dezer, heeft zich een meisje van 14 jaren, uit de dessa Manon, distrikt Kabooh, des morgens om 4 uren aan een boom opgehangen. Volgens het onderzoek der politie blijkt, dat zij aan de oogen lijdende was en niet spoedig genezende, haren wensch heeft te kennen gegeven, om liever in te sterven. (*Soer. Ct.*)

NEDERLAND.

Van den Specialen Correspondent van den Java-bode.

(*Slot.*)

Ook het voorstel om een subsidie van anderhalf millioen aan de hollandsche ijzeren spoorwegmaatschappij te geven, ten einde eene spoorversmalling te verkrijgen, heeft weinig bijval gevonden: die spoorversmalling was zonder waarde, indien er geene aansluiting met andere lijnen plaats vond, en die aansluiting was nog zoo zeker niet.

In 't voorbijgaan mag ik, bij 't behandelen van al die spoorwegkwestien niet voorbijgaan, dat, terwijl van alle zijden staatssubsidien en rentegarantien gevraagd zijn geworden, alleen door particulieren en zonder garantie vier vijfden van het kapitaal is bijeengebragt, dat vereischt wordt voor den aanleg eener baan van Scheveningen over 's Gravenhage naar Gouda, welke lijn op twee en een half millioen wordt berekend. 's Hage noch Gouda" schreeuwen" — vergun mij het populaire woord — maar zij handelen en het zou ons niet verwonderen, dat deze baan nog voor elke andere tot stand kwam.

In onze correspondentien gedurende het afgeloopen jaar hadden wij meer dan eens gelegenheid, om u te spreken over het voorstel, door den heer Sloet tot Oldhuis gedaan, om tot eene afschaffing der tienden te geraken. Nadat dit voorstel door de Tweede kamer was aangenomen, werd het door de eerste afgestemd. Thans heeft de heer Sloet op nieuw zijn voorstel ingediend en in de memorie van toelichting heeft hij de redeneringen der Eerste kamer weerlegd. De Tweede kamer is evenwel van oordeel, dat het voorstel van haar medelid thans even weinig kans op aanneming heeft, en in de sectien heeft men zich dan ook algemeen tegen het in overweging nemen verklaard. De heer Sloet kan zich troosten met de spreuk: het strijden zelfs is schoon in 't worstelperk der eer."

Met die spreuk mag zich thans ook de Suez-commissie te vreden stellen. Gij zult u herinneren, dat onder een vorig bewind eene commissie werd ingesteld tot onderzoek en beoordeeling van de gevolgen, die de doorgraving der landengte van Suez voor onzen handel zou hebben. Daar nu die doorgraving geheel en al op den achtergrond is geraakt en geen der mogendheden met ernst meer die zaak voorstaat, is het rapport der commissie netjes afgedrukt en maakt het een deel uit van de meeste boekerijen, maar zoo het de gevolgen behandelde van een aardevolutie, die Nederland plotseling te midden van Nieuw-Holland plaatste, het practisch nut zou er niet geringer van zijn. Intusschen zijn de heeren bedankt voor de uitstekende wijze, waarop zij zich van hunne taak gekweten hebben.

't Is het eenige commissoriaal-rapport niet, dat geene vruchten dragen zal. Heb ik u wel eens verhaald van dat deel van het rijksarchief, waar zoodanige commissoriale verslagen bewaard worden? In alles is er orde en stelselmatigheid, behalve in de commissie verslagen, omdat — er nooit nagevraagd *kan* worden.

Wij spreken natuurlijk niet, van particuliere commissien, maar van de zoodanigen, aan wie door de regering eene taak wordt opgedragen, welke eigenaardig door staatsambtenaren moest worden vervuld. Wat de particuliere commissien betreft, zij zijn dikwijls noodig, in zoovele gevallen, waarin de krachten van één individu te kort zouden schieten. Of meent gij, dat men een Schillersfeest zou vieren, wanneer geene commissien zich organiseerden, om dat feest tot stand te brengen. In gansch Duitschland en in eene menigte steden van het Buitenland, ook te Amsterdam en te Rotterdam zal er een Schillersfeest gevierd worden; in 's Hage echter heeft het *Deutschthum* zulke vurige belijders niet, en zoo er al eene enkele stem opging, die voor een aansluiting aan de feestvierenden zich verhief, de litteraire wereld is van eene andere meening. Wij zien ook geene reden, waarom wij de groote mannen van het buitenland schitterende gedachtenisfeesten zouden wijden, wanneer men aan nederlandsche groote mannen slechts eenvoudige herinneringsdagen geeft. Zullen wij na een Schillersfeest, ook geen Göthesfeest, en Lessingsfeest krijgen? en dan een Byrons- en Miltons feest; en later een Racine- en Molièresfeest; dan komen Dante en Petrarca, Tegner en Holberg en langzamerhand ook Turken en Mongolen.

Laat ons, ons tevreden stellen met onze eigen vermaardheden te huldigen — trouwens wij erkennen gaarne dat dit geschiedt, als het buitenland maar zijn stempel op hen heeft gedrukt. Getuige de volle zalen der italiaansche opera te Amsterdam, waar mevrouw Rosa van Os de eerste rollen vervuld. Eene hollandsche vrouw, die de Italianen in muzikaal talent overtreft; 't is eene zeldzaamheid, waarop wij trotsch mogen wezen, en de voortreffelijke zangeres ondervindt dan ook, dat men haar in Nederland te waarderen weet. Eerlang zal het maandwerk de *Kunstkronijk* hare beeltenis en levensgeschiedenis mededeelen, eene merkwaardige geschiedenis, vooral voor hen, die mevrouw van Os nog gekend hebben als choriste, zonder toekomst omdat zij eene Hollandsche was.

In mijn vorigen schreef ik u het een en ander nopens den keer in de politieke gesteldheid van Luxemburg. Den 25sten der afgeloopen maand heeft prins Hendrik de wetgevende vergadering van het groothertogdom geopend. De rede bij die gelegenheid door hem uitgesproken toont eveneens aan, dat er eene verzoening tusschen het gouvernement en de oppositie heeft plaats gegrepen. Het gouvernement heeft afstand gedaan van zijn regt, om den president dier vergadering te benoemen, waartoe door de leden thans de heer Tornaco gekozen is. Wij mogen dus hopen, dat die ongelukkige gebeurtenissen. die in het Groothertogdom plaats hadden, thans door bezadigde en regtvaardige handelingen worden goedgemaakt, maar gij weet het, een coup d'état zet in één jaar meer achteruit, dan tien jaren van politieke rust een land vooruit kunnen zetten. 't Eenig goede gevolg er van is, dat men later dubbel zijne vrijheid waardeert.

Zoo ik mij niet bedrieg, sprak ik u reeds over hetgeen door velen hier verlangd wordt: een naauwer verband tusschen het leger in Nederland en Indie. Thans is het denkbeeld ook in officiele bescheiden opgenomen. In het verslag der kamer over de begrooting voor het departement van oorlog wordt gezegd, dat in alle afdeelingen gesproken werd over de hooge wenschelijkheid van dat verband. Dit neemt evenwel niet weg, dat er voortdurend, op den ouden voet, militairen naar Indie worden gezonden, terwijl nu ook het handgeld voor de onderofficieren op *f* 140 en voor de korporaals op *f* 125 is gebragt.

Gij ziet — en 't is tot mijn leedwezen — dat de laatste halve maand weinig merkwaardigs opleverde. In het vertrouwen, dat de volgende veertien dagen rijker stof zullen opleveren, sluit ik dezen.

De heer F. H. van Vlissingen, concessionaris voor de exploitatie van gronden in de residentie Wester-afdeeling van Borneo, heeft zich, naar wij uit een geloofwaardige bron vernemen, met een nieuw adres aan Z. M. den koning gewend, waarbij hij onder overlegging van stukken betoogt, dat het niet tot stand komen der Borneo-maatschappij binnen den bepaalden termijn, aan buitengewone en van zijn wil geheel onafhankelijke oorzaken is toe te schrijven; op grond waarvan hij, in het nationaal belang, ter bevordering van Christendom en beschaving, tot meerdere bevestiging van het Nederlandsch gezag op Borneo en ten behoeve van handel, scheepvaart, industrie en landbouw, verlenging vraagt van den termijn der concessie tot op 4 Maart 1860 (zijnde de concessie hem 5 Maart 1859 verleend), en tevens uithoofde van zijne voortdurende ongesteldheid de toestemming verzoekt om zich een mede-concessionaris te mogen toevoegen, of een ander in zijne plaats te mogen stellen, nadat de persoon van dien mede-concessionaris of plaatsvervanger door den minister van kolonien zal zijn aangenomen.

BELGIE.

Op de bisschoppen van Gent, Doornik en Namen is thans de bisschop van Brugge gevolgd met een mandement tegen de laatste gebeurtenissen in de Romagna. Deze prelaat aarzelt niet te verklaren, dat een deel der onderdanen van den paus tot den opstand is aangezet door mannen, die voor geen misdaad hoegenaamd terugdeinzen om tot hun doel te geraken; dat dit bewezen is door de gruweldaden, waaraan zij zich schuldig gemaakt hebben, door de zedeloosheid en losbandigheid waaraan zij zich hebben overgegeven; terwijl zij zich niet ontzien hebben, een geestelijke, eerwaardig door zijne deugden, in de gevangenis te werpen, tegelijk met de priesters, die hem getrouw gebleven waren. De bisschop zegt zelfs, dat de pauselijke Staat thans het tooneel is geworden van misdaden, die men te naauwernood ergens anders zal aantreffen, dan in de geschiedenis van barbaarsche landen en tijden. De liberale belgische bladen verheffen met kracht hunne stem tegen deze beschuldigingen en zeggen, dat hetgeen hier aan de bevolking of aan hare leiders ten laste gelegd wordt, geheel uit de lucht gegrepen is. Zij kennen aan den bisschop allezins het regt toe, om voor het herstel van de vorige orde van zaken in Italie gebeden te doen, maar niet om tot klem daarvan iets als waar voor te stellen, wat ten eenenmale onwaar is.

ENGELAND.

De circulaire aan de lijfgarde te paard. — De hertog van Cambridge heeft een circulaire uitgevaardigd, waarin hij de hoofdofficieren beschuldigt, dat zij de order van onderzoek van Julij 1858, » onvergeeflijk verwaarloozen" en » zich in het 't minst niet over de belangen van hun onderhebbenden bekommeren."

Daar wij zeer ingenomen zijn met den zedelijken moed, dien de hertog in dezen aan den dag legt, moeten wij noodzakelijk doen uitkomen, dat de garde te paard hoofdzakelijk verantwoordelijk moet worden gesteld voor den staat van zaken, zoo ernstig door hun chef berispt. Hier zijn niet minder dan 42 bataillons infanterie, wier bevelhebbers zich de gestrengste berisping van den hertog van Cambridge op den hals hebben gehaald voor de groote en onvergeeflijke traagheid in de uitvoering van hun pligt. Men moet zeggen, dat die bevelhebbers geheel ongelijk hebben. 't Was hun pligt te gehoorzamen, en zij waren ongehoorzaam; — hun pligt werkzaam en ijverig te zijn, en zij waren traag en onverschillig; — hun pligt, te zorgen, dat hunne officieren toenamen in kennis van hun beroep, en zij hebben de bogen gesloten. Dit alles is volkomen waar.

Maar wij komen op tegen den blaam, die op de berispte hoofdofficieren gevallen is. Zij zijn tot dien rang opgeklommen onder een stelsel, dat geen waarborg voor beroepsbekwaamheid aanbood. Zij dienden eenvoudig eenige jaren, en als de gelegenheid kwam, verkregen zij den rang van luitenant-kolonel tegen betaling eener aanzienlijke som gelds. Zij werden niet gekozen uit hoofde hunner bekwaamheid tot die betrekking. Toeval en geld, geen bekwaamheid en oordeel, maakten hen tot wat zij zijn. Onder deze omstandigheden is het hard hen alleen verantwoordelijk te stellen, ofschoon zij aangespoord moeten blijven, om de pligten die op hen rusten, naauwkeurig te leeren kennen en te betrachten. Zij, die het tegenwoordige stelsel handhaven, die den zedelijken moed hebben, gestrenge berispingen te schrijven, maar niet dien zedelijken moed om hoofdofficieren te kiezen, zij zijn schuldig aan de achteloosheid, traagheid en onbekwaamheid der officieren, die hun rang door toeval en goud hebben verkregen. Onder een goed stelsel kunnen inferieuren tot den rang van superieur opklimmen, onder het tegenwoordige is dat onmogelijk. De hertog van Cambridge-zelf is een der steunpilaren geweest van het stelsel, dat geen keuze, maar alleen toeval wil.

Al de onaangenaamheden, waarover men klaagt, zouden gemakkelijk te vermijden zijn, wanneer het stelsel van koop en verkoop eindigde met den rang van kapitein, wijl dan de officieren, wetende dat de hoogere rangen bij keuze worden verkregen, zich zouden oefenen, om bekwaam te worden voor hoogere pligten. Thans weten zij dat eenmaal hun beurt zal komen en daarom kleven zij het stelsel van koop en verkoop aan. Er zijn groote schitterende uitzonderingen, doch deze wijten we geen dank aan het stelsel, maar aan de menschelijke natuur.

De kanaalvloot in den storm. Bij de laatste revue over de vloot, op een zomerdag en met een ligte bries uit het oosten, achtte men het niet raadzaam het teeken tot zeilen te geven, hoe fraai het effect ook geweest zou zijn, wijl men vreesde, dat er het een of ander in de manoeuvres of in de berekening van den afstand zou haperen. In den woedenden storm van den 25sten op den 26sten October deed de kanaalvloot onder admiraal Elliot, wat naar wij gelooven, geen vloot voor haar deed. Zij excerceerde. De frissche bries stuwde haar naar Landsend. In plaats van te Plymouth Sound een schuilplaats te zoeken, seinde de admiraal zuidwaart te zeilen, en de groote schepen kozen hun weg door de menigte visschersschuitjes, en werkelijk zeilde de vloot Portland binnen zonder het minste ongeluk, zonder verlies van een touw of zeil. Dit bewijst dat wij door de invoering van den stoom nog niet in zeemanschap hebben verloren. Dat een geheele vloot in een der felste stormen, die ooit onze zeeën zweepte, manoeuvreerde zonder een touw te verliezen, is verwonderlijk. In duisternis en storm zeilden de schepen in orde, hielden zich gelijk aan de signalen en behielden hunne betrekkelijke positie. Geen ander vloot ter wereld zou iets dergelijks hebben kunnen doen. Zulk een gevecht met de zee en overwinning op een storm is een gedetailleerde beschrijving even goed waardig als een gevecht met vijand, en het was inderdaad een gevecht met een vijand. Op denzelfden tijd, dat de kanaalvloot excerceerde, werd de *Great Eastern* met gevaar in de haven van Holyhead geslingerd en verging op weinig mijlen afstands de *Royal charter*.

— Lord John Russell heeft aan de deputatie, die om Engelands bemoeijingen op een congres tot teruggave van het kind Mortara kwam verzoeken, geantwoord, dat hij de zaak met zijne ambtgenooten zou bespreken. Hij was het eens met de deputatie, dat de wegvoering van het kind eene schending der godsdienstige vrijheid was. Wat betreft de vraag, die aangelegenheid op het congres ter sprake te brengen, hierop kon de minister thans geen bepaald antwoord geven, aangezien hij eerst de meening der andere mogendheden, die aan het congres zullen deelnemen, behoorde te kennen.

— Gedurende de jongste stormen zijn op de noordelijke kusten 15 te Shields te huis behoorende schepen, waaronder 3 met man en muis, vergaan.

— In de rijks-kanongieterijen te Woolwich is bevel ontvangen den arbeid onmiddelijk te staken en inrigtingen te maken voor de methode van Armstrong op de grootst mogelijke schaal.

— Volgens den satyrieken *Punch* bestaat het verschil tusschen de Fransche en Engelsche staatkunde daarin, dat Frankrijk wegens een *idée* oorlog heeft gevoerd, terwijl Engeland in het geheel geen *idée* heeft oorlog te voeren.

— Woensdag ll. werd een matroos, zekere Ths. Winter, door de politie gearresteerd, omdat hij, in staat van dronkenschap met een collega twistende, dezen den neus had afgebeten.

FRANKRIJK.

Parijs, 5 Nov. Ik ben in staat u met zekerheid te berigten, dat het congres te Brussel zal bijeenkomen. Lang was er sprake van om Parijs tot zetel van het congres te maken, doch Engelands gevoeligheid deed anders besluiten. In 1856 pas werd te Parijs een congres gehouden, en Engeland wil niet, dat de hoofdstad van Frankrijk de gewone plaats van bijeenkomst voor de in rade vergaderde europesche diplomaten worde. De fransche regering heeft gemeend de kwestie van eigenliefde niet te moeten opwerpen, en men weet dat op voorstel van het kabinet der Tuileriën Brussel het eerst als vergaderplaats voor het congres werd genoemd. Het kan onzer regering weinig schelen, waar deze vergadering gehouden wordt, mits Engeland er slechts op verschijne, en deze mogendheid verklaart zich hiertoe bereid. Zonder de dingen vooruit te loopen, mag men het er voor houden, dat Italiës reorganisatie den gevolmagtigden de handen vol werk zal geven. Een nieuwe moeijelijkheid heeft het groote getal der reeds bestaande in deze kwestie vermeerderd. Gij weet dat Victor Emanuel jl. Maandag een onderhoud moest hebben met Garibaldi. Ook is het u bekend, dat men algemeen dacht, dat 's keizers brief van 20 Oct. de aanleiding tot dat onderhoud was. Over de bijeenkomst van den koning met den republikeinschen generaal verneem ik eenige bijzonderheden, die ik u, onder voorbehoud nogtans, hier mededeel. Garibaldi zou aan Victor Emanuel verklaard hebben, dat hij rekende op de medewerking van geheel Italië, het welk op zijne roepstem in opstand zou komen, en voorts dat hij de wapenen niet zou nederleggen, zoo lang het bij den aanvang van den oorlog verkondigde programma niet zou zijn vervuld, dat wil zeggen, zoolang Oostenrijk nog een voet in Italië zou hebben. Te vergeefs moet de koning hem hebben voorgehouden, dat hij (de koning) met Frankrijk en ook met Oostenrijk verpligtenissen had aangegaan, en hem hebben onder het oog gebragt, dat, door alles te willen winnen, men gevaar loopt alles te verliezen. Daarop zou Garibaldi driftig geantwoord hebben, dat hij verzekerd was, dat de omwenteling magtig genoeg zou zijn, om buitenlandsche hulp te ontberen, kortom dat zijn besluit onherroepelijk genomen was. Zijn dit de voornemens van den held der italiaansche onafhankelijkheid, dan is het te voorzien, dat de dagen van jammer en rouw voor Italië nog niet voorbij zijn. — Van Italië gesproken, moet ik niet vergeten u te berigten, dat de koning van Sardinie aan verscheidene fransche dagbladschrijvers, die zich, door de verdediging der italiaansche zaak met de pen, verdienstelijk maakten, ridderorden heeft geschonken.

Parijs 6 November. Uit Bologna wordt van gisteren getelegrafeerd, dat de *Monitore di Bologna* een brief bevat van den bisschop van Rimini, waarin deze verklaart nimmer te zijn gearresteerd of beleedigd. Hij is zelfs in staat gesteld vrijelijk zijn bisdom te inspecteren.

Hetzelfde blad bevat ook een brief van de stedelijke regering van Rimini, waarin de correspondentie uit Pesaro wordt gelogenstraft.

DUITSCHLAND.

Weenen, 5 November. De brief van keizer Napoleon aan den koning van Sardinie heeft hier evenmin als te Turijn een bevredigenden indruk gemaakt. Wel verklaart zich de Fransche keizer nog ten gunste van de restauratie der Italiaansche vorsten, zij het ook met opoffering van den hertog van Modena, doch men rekent hem dit hier geenszins als eene verdienste toe. Immers begrijpt men hier zeer wel, dat een al te sterk, onafhankelijk Sardinie der Fransche politiek niet te pas komt. Ten andere geeft Napoleon III, namens Oostenrijk, toestemmingen, waaraan men hier geenszins zijne goedkeuring schenkt. Venetie zou een Italiaansch gewest, en Mantua en Peschiera zouden bondsvestingen worden! Hiervan wil men hier niets hooren. De *Presse* zegt te dien aanzien: »Geene bijeenkomst der mogendheden kan sterk genoeg zijn, om eene inwendige, de regts-integriteit rakende kwestie te beslissen; immers is het juist deze integriteit, waaraan het op Venetie betrekking hebbende programma van den keizer der Franschen, in tegenspraak met het te Villafranca en Zurich vastgestelde, thans de hand legt". Voorts wil men hier weten, dat keizer Napoleon tegenover het Engelsche kabinet de verpligting heeft op zich genomen, het in zijn brief voorkomende programma ten uitvoer te brengen. Een en ander verwekt hier groot misnoegen, en in diplomatieke kringen houdt men het voor niet onmogelijk, dat nog op den laatsten oogenblik, en wel ditmaal van de zijde van Oostenrijk, zwarigheden tegen het bijeenkomen van het congres zullen opkomen. Althans wordt in de jongste dagen ten zeerste bestreden, dat Oostenrijk, op officiële wijze, eenige concessie zou hebben gedaan, om Engeland tot deelneming aan het congres te bewegen.

Berlijn, 5 November. Gisteren heeft, ter eere van den Prins van Oranje, bij den prins-regent een diner plaats gehad, terwijl later door den Nederlandschen gezant, baron Schimmelpenninck van der Oije, mede ter eere des prinsen eene soirée werd gegeven.

Berlijn, 8 November. De *Preussische Ztg.* laakt het, dat de *Augsburger Allgemeine Ztg.* steeds voortgaat met hare mededeelingen, dat de zamenkomst te Breslau tegen Engeland gerigt was; dat Pruissen met Frankrijk en Rusland instemde, om Engeland te isoleren; dat het zich onvoorwaardelijk tot neutraliteit had verbonden, ingeval van een door Frankrijk tegen Engeland te voeren krijg. De bronnen, waaruit de *Allg. Ztg.* al deze absurditeiten put, zijn de phantasien van Pruissische bladen, wier geest van oppositie algemeen bekend is, en die, gelijk wel van zelf spreekt, er belang bij hebben, elke handeling der regering verkeerd voor te stellen, ten einde daarop hunne aanvallen te kunnen gronden. De *Allg. Ztg.* stelt zich, door zoo te handelen, op ééne lijn met eenige Fransche bladen, welke kwaadwillige gevolgtrekkingen der Pruissische oppositie-pers als feiten voorstellen. Men moge zoodanige taktiek behendig noemen, bezwaarlijk zal men haar patriotisch Duitsch achten.

DENEMARKEN.

Kopenhagen 6 November. In de geheime zitting van den staatsraad op gisteren, onder voorzitting des konings, werd besloten, dat de ministers van oorlog en binnenlandsche zaken hunne portefeuilles tot na afloop der beraadslagingen van den rijksraad, tegen het einde dezer maand, voorloopig zullen blijven behouden.

— In de zitting van den rijksraad op eergisteren gaf de president kennis, dat hij afschrift had ontvangen van eene nota, weke door den minister van buitenl. zaken aan den gezant bij den bondsdag ter overhandiging aan de bondsvergadering was toegezonden. Volgens sommige dagbladen, doet de Deensche regering in genoemde nota het voorstel, dat de rijksraad en de Holsteinsche stenden-vergadering ieder een comissie van even veel leden zullen benoemen, die onder de leiding van een minister zullen bijeenkomen, en het over de toekomstige regeling der gemeenschappelijke betrekkingen zullen trachten eens te worden.

MALAKKA.

Een brief van Malakka, dd. 21 Nov., berigt, dat er onrust in de stad heerschte, veroorzaakt door ernstige verwikkelingen tusschen twee vijandelijke Hoeys, de Ghee Hin en Ho Seng. De laatste associatie wordt gezegd, daar aanzienlijk te zijn, en in de laatste dagen een grooten aanwas van invloedrijke Mahomedaansche en andere leden verkregen te hebben en dat hun voorbeeld door honderden derzelfde klassen gevolgd werd. Geruchten hadden de overheid onderrigt van de dreigende twist tusschen de Hoeys, en derhalve ontving de militaire magt bevel, om zich gereed te houden, wanneer hare hulp mogt noodig zijn. De stedelijke wachten werden verdubbeld, een paar veldstukken opgesteld en patrouilles doorkruisten gedurende den nacht de straten.

WEST-INDIE.

Volgens schrijven uit Caracas, dd. 8 Oct. jl., is daar en in de omstreken weder alles rustig, hoezeer de oorlog in een gedeelte van Venezuela nog wordt voortgezet. Den 2 Sept. hebben de gouvernementstroepen eene beduidende overwinning behaald op de opstandelingen te la Guayra geslagen, waardoor die plaats onder het wettig gezag teruggebragt en de communicatie ter zee met de hoofdstad van Venezuela is hersteld. Het gouvernement handhaaft zich en krijgt langzamerhand de regering weder geheel in handen. Ofschoon er hier en daar nog gevochten wordt, heeft zulks echter te Caracas sedert den 2 Aug. geen plaats gehad. Gedurende den strijd op San Pablo (de hoofdmarkt van Caracas) en de daarop volgende straatgevechten, tijdens de gezondheid heeft men, zoowel daar als elders in Venezuela, niet meldenswaardigen eerbied aan den dag gelegd voor de woningen der vreemde agenten en personen in het algemeen; met de Nederlandsche consulaat was dit bijzonder het geval. Een paar bewijzen hiervan bijzonderheid zijn daarvan ondervonden.

Een dier gevallen droeg zich toe als volgt: Achter den tuin van de woning van den Nederl. consul bevindt zich eene groote plaats, waar een huis staat bewoond door lieden uit de mindere standen. Toen dat huis verscholen tijdens de gevechten in Aug. jl., twee personen die men tot de troepen der de dwingen. Soldaten werden afgezonden om zich van hen meester te maken. Deze vlugtten, en de soldaten en laadden hunne geweren, hetzij met het doel om ze af te vuren of om ze de vlugtelingen schrik aan te jagen, toen de vrouw des huizes hen toeschreeuwde: »schiet maar en verschrik de kinderen van den consul, die daar in den tuin gewoonlijk wandelen." Dit deed uitwerking. De soldaten wachtten stil nader order. De vervolgden hadden onmiddelijk de gelegenheid te vlugten, zoodat de soldaten later onverrigter zake konden aftrekken.

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		NAAR
December	20	Amerikaansch	Oriental	Parker	Batavia	19 Dec.	Bremen
"	—	Engelsch	Empress	F. Malone	Foochow	[illegible]	Londen
"	—	"	Duce of Wellington	J. Smit	Macao	[illegible]	[illegible]
"	22	Spaansch	Esperance Jota	B. Jatuendo	Manila	[illegible]	Alicante
"	23	Bremen	Post	J. E. Wiegand	Sunderland	8 Sept.	Singapore
"	—	Ned. Indisch	Soetan Iskander	J. J. Kloppenburg	Batavia	20 Dec.	Padang
"	—	Amerikaansch	Sword Fish	J. W. Croeker	Shanghae	12 "	New-York
"	—	"	Golden State	Hepburn	Batavia	20 "	[illegible]
"	24	Hamburg	Clipper	Marxen	Whampoa	[illegible]	[illegible]
"	—	Amerikaansch	Florence	E. D. Wadswort	[illegible]	[illegible]	Londen
"	—	"	Joshua Bates	D. S. McCallum	Shanghae	11	New-York
"	—	Engelsch	Mary Nicholsen	C. Wentworth	Tuchace	11	Sydney
"	25	"	Land O Cakes	John Bell	Singapore	19 "	Londen

Aangekomen schepen te *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.			AGENTEN.
December	24	Engelsch	bark	Kim Hock Hein	G. Taijlor	Soerabaija	28	Nov.	Gezagvoerder
"	—	Zweedsch	"	Hedda Frederika	O. L. Larsson	Singapore	18	Dec.	Busing, Schröder & Co.
"	25	Engelsch	"	Augusta	D. B. Balliot	"	18	"	Gezagvoerder.
"	—	Ned. Indisch	brik	Ocean	Giam Liangsoeij	Riouw	20	"	Buijs, Jacobsen & Co.
"	26	Nederlandsch	bark	Johanna Elisabeth	H. S. van Hein	Banka	20	"	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
"	27	"	brik	Henriette	H. Chevallier	Japan	15	"	Schimmelpenninck & Co.
"	—	Fransch	schip	Alma	Pelliet	Singapore	22	"	Cezard & Co.
"	—	Hamburg	bark	Amazone	C. F. Riese	Indramaijo	21	"	Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
"	28	Ned. Indisch	stooms.	Menado	A. Couteron	Sam. en Soerabaija			W. Cores de Vries

Vertrokken schepen van *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
December	25	Z. M.	stooms.	Messpie	Luit. t/z. 1 kl. Rijk	Banjermassing
"	26	Nederlandsch	bark	Postiljon	J. C. van de Poll	Samarang en Soerabaija
"	—	"	"	Paul Johan	A. Kooij	Samarang
"	—	Ned. Indisch	stooms.	Batavia	C. C. L. Neijts	Singapore
"	—	"	"	Banda	G. A. Neije	Samarang en Soerabaija
"	27	Hanov.	brik	Amisia	J. F. Arends	China
"	—	Zweedsch	bark	Carolina	A. P. Dijberg	Amsterdam um Soerabaija

In lading liggende schepen te *Batavia*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Doggersbank	P. J. Kerkhoven		Haager & Schuurman.
"	"	Graaf van Heiden Reinestein	J. Wamsteker		Schimmelpenninck & Co.
"	"	Hugo Grotius	A. K. Zweede		"
"	brik	Princes Amalia	W. Groeneweld		"
"	bark	Yssel	C. Maarschalk		"
"	"	Graaf Dirk III	C. J. Rotgans		"
"	"	Sir Robert Peel	Lange		"
"	"	Albrecht Beijling	Muller		"
"	"	Johannes Anthonius	F. Metz		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
"	"	Cheribon	Ooers		"
"	schip	Staatsraad Baud	T. de Jong		"
"	bark	Konink. Ned. Yachtclub	F. L. Zack	Rotterdam	van Ommeren, Rueb & Co.
"	"	Jan de Witt	F. Guijt Jr.		"
"	"	Jacoba*	M. F. Schaap	Rotterdam	"
"	"	Baron Forstner van Dambenoy	N. Kruijmel		"
"	"	Java	S. S. van Dam		"
"	"	Stad Zierikzee	J. J. Klein		B. Kopersmit & Co.
"	schip	Sumatra*	H. Grivel		"
"	"	de Amstel*	H. H. Rademaker		"
"	"	Nieuw Holland	L. Tuk		"
"	"	Galilei	T. C. H. Koch	Amsterdam via Soerabaija	E. Moormann & Co.
"	"	Admiraal de Ruijter	B. Koster	Amsterdam via Soerabaija	"
"	bark	Economist	Olivier	Rotterdam	"
"	"	Hollandia	Wap		"
Ned. Indisch	"	Ararat*	P. Verschuur		Busing, Schröder & Co.
"	"	Banail Gair*	Said bin Segaf	Macasser	Gasper & Co.
"	"	Columbus Almansoor*	Sech Materief	Soerabaija	B. J. Jacobs.
"	"	Lachmadie*	Sech Abdulla		"
"	"	Ydroesie*	Sech Abdulla Rachman	Sumanap	"
"	"	Alnoer*	Sech bin Achmat	Sam., Soerabaija en Grissee	"
"	brik	Nasrie Madjiet*	Said bin Segaf	Tagal	"
"	"	Ocean*	Giam Liangsoeij		"
"	bark	Skandaria*	D. T. Varkevisser		Buijs, Jacobsen & Co.
"	"	Saijool Gair*	Sech Basarahiet	Macasser	"
"	"	Said Maskoer*	Achmat	Cheribon	"
"	"	Al Osmanie*	Sech Bahasoan	Banjermassing	"
"	"	Smallwood*	H. W. Miner	Soerabaija	"
"	"	Sara Eleonora*	D. Schuymer		van Slooten, Morgan & Co.
"	"	Java*	J. Worthington		Cassaletta & Co.
Engelsch	brik	Saugeen*	Knight		Schimmelpenninck & Co.
"	bark	Tranvancore*		Soerabaija	B. van Leeuwen & Co.
"	stooms.	Strandon*	Anderson	Engeland	Maclaine, Watson & Co.
"	"	Bahiana*	Grindle		Pitcairn, Syme & Co.
"	schip	Caladonia*	Hamilton	Point de Galle	"
Deens	brik	Cricis*	Black	Singapore	"
"	bark	Daunevinke*	Mogensen	Singapore	"
"	"	Trigge*	Leerbeck		C. Bahre & G. Kinder.
Bremer	"	Leontine*	L. Schweitzer	Singapore	Borneo C. Limited.
Hamburg	brik	Christiaan*	G. P. N. Binder		E. Moormann & Co.
"	bark	Arracan*	Kuhlker		C. Bahre & G. Kinder.
Zweedsch	"	Hedda Frederika*	Larsson		Busing, Schröder & Co.
Oldenburg	"	Oldenburg*	H. H. Binger	Holland	"
"	"	Ammerland*	Popkin		"
"	schoener	Alfred Hermann*	W. Brummer	San Francisco	Maclaine, Watson & Co.
					E. Moormann & Co.

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te *Pasoeroean*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN.
December	7	Nederlandsch	schip	Nederland en Oranje	P. C. Rosier	Soerabaija
"	10	"	"	Scheveningen	J. K. Annokkee	Probolingo
"	12	Ned. Indisch	schoener	Bella	Jono	Sumanap
"	—	"	kotter	Little Tot	Katjoong	Soerabaija
"	14	Nederlandsch	brik	Dolfijn	C. B. Brandligt	"
"	—	"	schip	Jan van Brakel	C. Verheij	Macasser
"	15	"	"	Tonia	C. F. Zeeman	Soerabaija
"	19	"		Chistina Helena	C. Tjebbes	"

Vertrokken schepen van *Pasoeroean*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
December	7	Nederlandsch	schip	Generaal Michiels	D. de Wilde	Nederland
"	10	"	"	Jacobus Hendrikus Ferdinand	G. H. Lodewijk	"
"	13	"	"	E. W. van Dam van Isselt	J. C. Kolm	"
"	—	Ned. Indisch	schoener	Bella	Jono	Sumanap
"	15	Nederlandsch	bark	Maarten van Rossem	A. van der Eijk	Nederland
"	17	"	"	Hendrikus	U. H. Bonn	"
"	19	"	"	Neerlands Koningin	G. Geerling	"
"	20	"	"	Jan van Brakel	C. Verheij	Soerabaija

In lading liggende schepen te *Pasoeroean*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Tonia	C. F. Zeeman		B. Kopersmit & Co. Soerabaija.
"	"	Christina Helena	C. Tjebbes	Nederland	Schimmelpenninck & Co. "
"	"	Rotterdam	H. Poort	Nederland	Anamaet & Co. "
"	"	Nederland en Oranje	P. C. Rosier	Nederland	B. Kopersmit & Co. "
"	"	Scheveningen	J. K. Annokkee	Nederland	E. ten Brink & Co. "

Handelsberigt van China.

HONGKONG, 29 NOVEMBER.

Thee. De uitvoer van dit artikel naar *Engeland* bedroeg 41 millioen ℔, tegen 21 millioen het laatste saisoen en 26 millioen het voorgaande. Naar de *Vereenigde Staten* 17¼ millioen ℔, tegen 12½ millioen het laatste, en 15¼ millioen het voorgaande. Naar *Australië* 7 millioen ℔, tegen 3 millioen het laatste en 2 millioen het voorgaande saisoen.

Congo. 8 chops voor 22½ @ 25 tails voor middelmatige oonams, en 17½ @ 36 tails voor goede en fijne Oonams en Oopachs; 3,000 halve kisten Taisaam 22½ @ 25 tails voor middelsoort tot goede en 27½ voor fijne.

Scented thee. 1000 kistjes Oranje pekko 20 @ 32½ voor gewone tot fijne; 2000 kistjes Caper 15 @ 22 voor gewone tot goede.

Groene thee. 1200 kisten Canton gunpowder 20 @ 29 tails voor middelsoort tot goede en fijne.

De onverkochte voorraad aan de markt is als volgt:

Congo. 40 chops country en 4000 @ 5000 halve kisten Taisaams.

Oolong. 150 halve kisten, middelsoort tot fijne carga, 22⅛ @ 30 tails.

Powchong. 10 @ 12000 halve kisten, meerendeels gewone, aangeboden voor 15 @ 20 tails.

Shanghae. *Zwarte.* Londensche vraag van 19 September steeds Congo, bijzonder gewone en middelmatige, waarop een rijzing van 2 tails plaats had. De behoefte was daarom groot; de voorraad was als volgt:

Congo. 80,000 kisten, 26 @ 32 tails voor Oopach en Ningchow, — 22 @ 25 tails voor Lesan en Hohow, en 15 @ 20 tails voor Shanghae in pakken.

Bloem van pekko. 1000 kisten gewone ad 22½ @ 30 tails.

Onverkochte voorraad aan de markt bedraagt 45 @ 50 chops Congo en 7000 kisten bloem van pekko.

Groene thee. Nog al aanvraag, van daar 1 of 2 tails rijzing. De voorraad bedroeg 50000 halve kisten en 13,000 bussen (waarvan een vierde voor Engeland en de rest voor de Vereenigde Staten). Genoteerde prijzen als volgt:

	Taiping tails	Pingsucy tails	Fichow en Moijune tails.
Keizersthee	18 @ 21	27½ @ 40.	22½ @ 37½.
Gunpowder	22½ @ 32½	37½ @ 60.	25 @ 50
Young Hyson			
Suprafijne	25 @ 30	32½ @ 47½	30 @ 42½
Zeer fijne	22½ @ 25	27½ @ 32½	22½ @ 30
Carga	15 @ 20	22½ @ 25	17½ @ 22½
Hyson.	Geene	Geene	25 @ 60.
Twankay en Skin	14 @ 15	20 @ 25	18 @ 22½
Shanghae Gepakte	16 @ 20		

Foochowfoo. *Congo.* 17000 kisten, 12500 halve id. en 2000 kistjes, ad 8 @ 16 tails tot gewone, — 17 @ 22½ tails tot middelsoort, — 22 @ 28 tails voor Ningchow.

Souchong. 250 kisten ad 25 tails.

Bloem van pekko. 200 kisten ad 35 @ 50 tails.

Oolong. 16,000 halve kisten ad 13 @ 23 tails.

Scented thee. 6000 kistjes, ad 22 @ 35 tails.

Onverkochte voorraad aan de markt: 60,000 pakken *Congo*, — 500 kisten Souchong, — 150 kisten pekko, — 14,000 kisten Oolong en 4 @ 5000 kistjes geurige.

Ruwe zijde. *Shanghae.* Daar de mailberigten van 17 September ontmoedigend waren, was de markt stil. De handelaren waren ferm, ofschoon eenige hunner verkocht hebben met een daling van ongeveer tien tails. De gezochte merken Tsatlee waren onveranderd van prijs. De geheele aanvoer bedroeg 34,000 balen, tegen 42000 balen in denzelfden tijd van het vorige jaar. Onverkochte voorraad op de markt is 9000 balen. De laatste noteringen zijn als volgt

			tails	
Tsatlees	No.	1		430 @ 435
		2		410 @ 415
		3		385 @ 395,
		4 & 5		335 @ 380
Tsysaams.	No.	1	355 @ 370	
		2	335 @ 345	
		3	315 @ 325,	
		4 & 5	270 @ 300, enz.	

Specerijen. *Canton. Cassia Lignea.* Aangebragt slechts 300 pikols ad $ 18.50 @ $ 18.75. Onverkocht aan de markt gebleven 25,000 pikols.

Staranijs is schaarsch, genoteerd $ 18 @ 18½.

Shanghae. Wol. Schaarsch, tls. 9.8 ℘ pikol.

Rhabarber flaauw. Eerste kwaliteit schaarsch, gehouden op 38 tls., — middelsoort en gewone ruim ad 25 @ 30 tals.

Suiker. *Hongkong.* Weinig nieuwe aanvoer, flaauwe vraag, toch waren de houders ferm. Witte genoteerd @ $ 6.50 ad $ 6.75.

Te **Shanghae** is de markt flaauw en overvoerd, evenwel zijn de houders ferm *Witte Canton* is genoteerd tls. 4.2.5 @ 6.2.5. — *Bruine Dito* tls 3 @ 3.5.0, — *Bruine Formosa tls.* 3.5.0. Hainan *tls.* 2.7.5. *(Wordt vervolgd.)*

MARKTPRIJZEN.

TE BATAVIA, DEN 27 DECEMBER.

Arak, *f* 50,— afgedaan
Koffij, Java *f* 35,25,—
———, Padang,
Suiker N°. 16 *f* 15,50 @ *f* 15,25—
Jenever A. V. H. bij Reynst en Vinju *f* 13,— p. kelder, in Consumptie.
Rijst, Indramajoe, met zakken, *f* 200,—
———, witte Batavia, 1ste kwaliteit, *f* 140,— @ *f* 150,—
———, " " 2de kwaliteit, *f* 125,— @ *f* 135,—
———, Carga *f* 105 @ *f* 115,—
———, Gouvernement, 103%.
Wisselkoers op Holland 103½%,— Engeland *f* 11,25 @ *f* 11,32½,— Singapore *f* 2,70,— China *f* 2,77,— Calcutta *f* 120,— nominaal.

TE SAMARANG, DEN 23 DECEMBER.

Koffij, *f* 34,— afgedaan.
Suiker N° 16, *f* 15,50,— afgedaan.
Indigo, *f* 4,— voor eerste qualiteit afgedaan.
Koehuiden, *f* 60,— ℘ kodie.
Buffelhuiden, *f* 40 @ *f* 45,— ℘ kodie.
Staart Peper, oogst opgeruimd.
Rijst ordinair wit, *f* 140 @ 150,— ℘ koijang @ 28 picol. zonder zakken.
" carga " *f* 115 @ 130,— idem. idem.
Klapper Olie *f* 27,—
Katjang " *f* 25,—
Rotting *f* 8 @ *f* 9,—
Kadjang Matten, *f* 8,—
Wisselkoers op Holland 6/m. 108%.

TE PASOEROEAN, DEN 21 DECEMBER.

Suiker N°. 16 ℘ pic. *f* 15 @ *f* 15¼,— geene afdoeningen.
Rijst, (witte) ℘ koyang *f* 160,—
Id. (carga) " " " 140,—
Olie, (klapper) pic. " 30,—
Id, (katjang) " " 20,—
Wisselkoers 102 @ 103%.

Restant Producten in 's lands pakhuizen, den 21 December 1859.
12,720-50 pic. Suiker, oogst 1859.
60,985-25 " Koffij 1859.

Den 21 December waren in de Gouvernements Pakhuizen afgeleverd, uit den oogst van 1859.

DER FABRIEK,		Gouv. levering PIC. SUIKER.	vrije beschikking.
Wangoen Redjo,	a	10,582—39.	5,030—05
Ardjo Sarie,	a	14,130——.	12,867—60
Ardie Redjo,		16,800—11.	
Yoso Wilangoon,		7,458—99.	
De Hopp,	a	13,113—77.	4,734—18
Djatsirna Oost,	a	10,000——.	12,424—59
De Onderneming,	a	11,069—01.	14,618—21
Wono Redjo,	a	9,308——.	9,268—39
Kloeraban,	a	10,304—04.	8,850—88
De Goede Hoop,	a	6,880——.	8,015—81
Gaijam,	a	10,998——.	4,738—46
Becassie Oost,	a	7,884——.	11,927—31
Dankbaarheid,	a	7,056——.	5,980—04
Soeko Redjo,	a	7,500—08.	11,288—99
Kawis Redjo,		11,580—57.	
Parie Redjo,	a	8,000—10.	4,166——
Pleret,	a	10,272—08.	2,081—69
Te Zamen		165,345—09 pic. Suiker.	112,389—02
		178,076—38 " Koffij.	

N. B. van de fabrieken met a geteekend is de Gouvernements levering afgeloopen.

TE AMBOINA, 3 DECEMBER.

Rijst, prijzen verbeterende, witte ℘ koijang f 8,— en detail *f* 8,50,— ordinaire *f* 5,75 @ *f* 6,— bij partij, voorraad minder.
De nagel oogst wordt binnen gebragt.

Lijst der in het Entrepot aanwezige regalen.

VAN DEN 19 TOT EN MET DEN 24 DECEMBER 1859.

Van Nederland per Ned. schip *Sumatra*, gez. Grivel.

1 kt. gemerkt AM No. 1.
1 kt. gemerkt L No. 1 (met anker).
1 kt. gemerkt GW No. 2501.
1 kt. adres *A. Wijnveldt.*
1 kt. adres *Haager en Schuurman.*
1 kt. adres *J. P. Zoetelief* adres Resident van Djocjocarta.
1 kt. gemerkt LLA.
1 krandj. gemerkt JPH.
2 vs. gemerkt L No. 3/4.
1 kt. gemerkt Proben.

Per *Amstel*, gez. Rademaker.

1 kt. gemerkt V (in een driehoek) No. 8
1 kt. gemerkt MC No. 9 (in een vierkant).
1 kt. adres *J. H. G. Jarden.*
2 krandj. gemerkt V No. 1/2 (in een driehoek).
1 kt. gemerkt BVH.
1 kt. gemerkt PS & C R No. 19.
1 kt. adres *J. J. Mijnssen*, Notaris.
1 pak gemerkt HRC No. 517.
1 pak gemerkt HS No. 5.

Per *Paul Johan*, gez. Hulsinga.

2 ks. adres *M. R. H. Lucassend Hoevenaar,*
1 kt. gemerkt MRH No. 66.
2 pakk. adres *Hoevenaar van Geldrop*, te Tagal.
1 vt. gemerkt G. No. 1149.

HANDELSBERIGTEN.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

VAN DEN 13 TOT EN MET DEN 15 DECEMBER 1859.

Aanvoer.

Van Liverpool per Eng. bark *Crisis*, gez. Black, agt. Pitcairn, Syme en co.

703 coll. manufact., 200 ks. blik, *Agenten.*
54 ks. aardewerk, 2110 do. zeep, 173 coll. manufact., *Tolson, Hunt en co.*
974 platen spiauter, 91 coll. manufact., *Martin, Dyce en co.*
242 coll. manufact., *Burt, Myrtle en co.*
36 coll. koopmanschappen, *Hunter, Houghton en co.*
11 coll. manufact., 2 do. provisien, *Morgan, Melbourn en co.*
26 coll. manufact., *G. Wilson en co.*
18 coll. manufact., *Adam en co.*
743 stav. ijzer, 15 coll. ijzerwerk, *Gumprich en Strauss.*
1 kt. leder, 2 do. stoelen, 17 coll. glaswerk en lampen, 1 do. pleetwerk, 2 do. provisien, *Gebr. Roselje en co.*
40 kn. bier, *Engelhard en co.*
9 coll. manufact., *Busing, Schröder en co.*
24 coll. manufact., 29 tonn. coke, 50 coll. vilt, *Borneo C. Limited.*
4260 bund. ijzer, 3064 stav. do. *Voor Singapore.*

Uitvoer.

Naar Samarang en Soerabaija via Cheribon en Tagal per N. I. stoomb. *Macasser*, gez. Grosch, agent W. Cores de Vries.

1 kt. zeildoek uit entrep. *Agenten.*
1 kt. regaal, 1 kt. rijting, 1 do. hoeden, *Gouijn.*
1 kt. modewaren. 8 do. wijn, 2 led. koffers, 2 wagen veeren, *A. Bedier.*
1 kt. stofgoud, *Said Aloei bin Sahab.*
2 ks. sarongs, 2 ks. chitzen, 8 do. kainpandjang, 1 bl. rood garen, 1 do. rood katoen, *Thomas en co.*
2 kn. mosterd, *van Riet en ter Gouw.*
1 kt. fluweel, 1 ks. parasols, *Pandel en Stiehaus.*
2 machinerien, *de Stuers.*
6 kn. manufact., 1 do. chimicalien, 1 do. monsters, *B. van Leeuwen en co.*
8 ks. inkt, 1 do. schrijfbehoeften, 1 do. papier, *H. M. van Dorp.*
4 vn. cement 1 kt. spijkers, 1 wagen, 1 vt. bier, *van Slooten Morgan en co.*
164 coll. gouv. goederen, eenige marine do. 2 houten modellen, 80 vn. kop. munt, *Gouvernement.*
2 kn. regalen, 8 do. gedr. katoen, *Morgan Melbourn en co.*
6 kn. papier, 1 do. Jap. kopjes, 1 do. pennen, 3 roll. kaarten, *G. Kolff en co.*
3 kn. manufact., 8 coll. vilt, 4 kn. gedr. katoen, 5 do. rood do. 5 do. jaconets, 8 do. longcloths, *Pitcairn, Syme en co.*
1 kt. zijdenstoffen, 1 do. stofgoud, *Sech Awab Bagawie.*
1 pak touwwerk, *Jacometti en co.*
1 corg. sarongs, *f* 2000 zilv. munt, *Ismail.*
1 kt. stoelen, 1 pak regaal, 7 coll. do. 2 kn. lampen, *Maclaine, Watson en co.*

AAN- EN UITVOER TE MACASSER.

VAN DEN NOV. TOT EN MET DEN 1 DEC. 1859.

Aanvoer.

Van Java per N. I. stoomb. *Padang*, gez. Guijot.

111 kn. en coll. lijnwaden, *f* 5500 zilv. munt, 73 kn. en coll. manufact., 13 pakk. diversen, 26 vn. meel.

Van de Moluccos per N. I. schoener *Maria*, gez. Nio Tjinpak.

125 pic. sagomeel, 30 do. olie, *f* 2500 zilv. munt.

Van Singapore per Eng. brik *Corcyra*, gez. Waleson.

110 kn. en bn. lijnwaden, 24 kn. sigaren, 42 vn. meel, 12 bn. goenizakken, 100 pic. gambier, 7000 do. aardewerk, 400 ps. planken, 6000 do. vloersteenen, 26 coll. suikerwerk, 31 bd. garen, 5 kn. amfioen.

Van Singapore per N. J. schoener *Shanghae*, gez. Burroids.

109 kn. en bn. lijnwaden, 32 bn. garen, 50 coll. vuurwerk, 10 kn. sigaren, 6 zijdenstoffen, 2 do. meubelen, 22 stell. stalenpannen, 10 bn. goenizakken, 325 pic. gambier, 1900 ps. planken.

Van Moluccos per N. I. stoomb. *Padang*, gez. Guijot.

f 12,121 zilv. munt, 201 kn. en coll. diversen, 25 pic. suiker, 150 kr. d. genever, 50 do. arak, 8 kn. lijnwaden, 1 do. manufact., 90 pic. rijst, 90 do. ijzer.

Van Java per N. I. stoomb. *Menado*, gez. Couteron.

f 7125 zilv. munt. 292 coll. en kn. lijnwaden, 3 kn. diversen, 25 vs. boter 80 pic. koperwerk.

Van Singapore per Eng. schoener *Lamoerie*, gez. Lave.

1 kt. amfioen, 21 do. lynwaden, 8 bn. garens, 15000 ps. Chin. aardewerk, 45 pic. ijzerwerk, 200 stell. stalenpannen.

Uitvoer.

Naar Singapore per Eng. brik *Corcyra*, gez. Waleson.

2006 pic. koffij, 7 do. dammar, 5 kn. lijnwaden.

Naar Singapore per N. I. schoener *Shanghae*, gez. Burrods.

1977 pic. koffij, 144 do. huiden, 250 tripang.

Naar Soerabaija per N. I. stoomb. *Padang*, gez. Guijot.

134 pic. was, *f* 20,000 zilv. munt.

Naar de Moluccos per N. I. stoomb. *Menado*, gez. Couteron.

8 kn. lijnwaden, 67 coll. en kn. diversen, 30 pic. rijst, 19 do. suiker, 5 do. koffij.

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet

H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAVIA.